

נוהל

רישום ניסוי

מהדורה מעודכנת* – תשרי תש"ף

*נבקש להסב את תשומת הלב כי ייתכנו שינויים ותיקונים בנוהל בתקופה הקרובה,
ועדכון על כך יועבר בהתאם

בס"ד, כ"ה תמוז תשע"ט, 8-1609/ע"ט

לכבוד

רבני ישראל, רושמי הנישואין, ה' עליהם יחיו

תפקידה של הרבנות הראשית לישראל, לעמוד על המשמר כחומה בצורה, מתוך כובד ראש ובשיקול דעת, על כל ענייני רישומי הנישואין בישראל, באשר אחריות כבדה מוטלת על כתפיה לשמר את מחנה ישראל, לכל יכשלו חלילה וחס בנישואין שאינם כדת ובנישואי תערובת רחמנא ליצלן. והרבנות הראשית לישראל הינה הסמכות הבלעדית לקביעת נהלי הרישום לנישואין.

מועצת הרבנות הראשית מגישה בפניכם קובץ מעודכן של התקנות וההוראות לנהלי הרישום לנישואין בישראל, ובהתאם לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים (נישואין וגרושין), אשר כידוע, נהלי הרישום הללו, מהווים את דרך העבודה של כלל מערך הנישואין בישראל, אשר על פיהם מתנהלת מחלקת אישות וגירות מול מחלקות הנישואין בארץ ובעולם.

נהלי רישומי הנישואין נקבעו מזה שנים רבות, ע"י מועצות הרבנות הראשית לדורותיהם, ועודכנו מידי פעם בישיבות המועצת. ובהיותו והתקבלו נהלים חדשים לשיפור העבודה במחלקת הנישואין, לכן הננו מגישים בפניכם קובץ מעודכן שנערך ע"י מחלקת אישות וגירות ברבנות הראשית, בתוספת העדכונים החדשים אשר אושרו בישיבת מועצת הרבנות הראשית לישראל, מיום י"ט בתמוז תשע"ט, כתקנות והוראות לרישומי נישואין עפ"י השינויים בחוק, המחייבים תיקונים בהתאם.

הנני פונה בזה לכל רבני ישראל בענייני רישומי נישואין, תפקיד גדול וקדוש מוטל עליכם, ועתיד היהדות רובצת על כתפיהם, לבלתי יכנסו פסולי היתון ודומיהם בקרב שלומי אמוני ישראל. ולכן, יש לתת תשומת לב מרובה לכל החומר המצ"ב, לעבור עליו בעיון רב, ולנהוג עפ"י הנהלים וההוראות המעודכנים.

בכל ספק או שאלה, יש לפנות לבית הדין הרבני האזורי, אשר להם הסמכות והאפשרות לחקור ולדרוש כראוי בכל הנושאים הנ"ל, ויש לנהוג עפ"י הנחיותיהם. ובמקרה הצורך, ניתן להפנות שאלות לרבנים הראשיים לישראל, שיורו מה לעשות כדת של תורה.

וזאת למודעי, כי כל הוראה הכתובה בנוהל זה, מבטלת כל הוראה קודמת, ואי"ה תתבצע בדיקה ע"י הרבנות הראשית לישראל לבדיקת אכיפת נהלים אלו בכל עיר ועיר.

ברכה מיוחדת ליו"ר וועדת הנישואין ברבנות הראשית חבר מועצת הרבנות הראשית הגאון רבי יצחק רלב"ג שליט"א אשר טרח ויגע להוציא דבר מתוקן תחת ידיו, וכן ליועץ המשפטי של הרבנות הראשית עו"ד ר' הראל גולדברג הי"ו אשר סייע בכל ההיבט המשפטי, ולכל רבני ישראל יהי רצון שלא תצא תקלה מתחת ידיכם, ותזכו לשמר את כרם ישראל בקדושה ובטהרה, ותהי משכורתכם שלימה מעם ה'.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ונשיא הרבנות הראשית לישראל

בס"ד, כ"ו תמוז, תשע"ט
29 יולי, 2019
מרר' - 722.עט

לכבוד
רבני ישראל
די בכל אתר ואתר

השלום והברכה

מוגש לפניכם נוהל רישום נישואין מהדורה מעודכנת תמוז תשע"ט.

מי שהכין את הנוהל הנ"ל, ניגש למלאכה זו בדחילו ורחימו מתוך ידיעה שזה ספר היוחסין של עם ישראל.

אין זה סוד שאנו נמצאים בתקופה קשה. בכל מקום יש המנסים להרים יד בתורת משה, במסווה של ליברליות וכדו' מקעקעים את יסודות האומה הישראלית.

התקנות והנהלים ברישום נישואין מהווים את היסוד המשפטי של בנין המשפחה וקדושת עם ישראל מושתתים עליהם. וכבר נפסק בשו"ע אהע"ז (סי' מט סע' ג): "כל מי שאינו בקי בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם להורות בהם, שבקל יכול לטעות ויתיר את הערוה". מי שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין גורם מכשול גדול. כתב בשו"ת "שבות יעקב" (ח"ג סי' קכא) וז"ל: "ובודאי לא לחינם הורגלו בדורות הללו שאין מסדרין קידושין בלי התרת הרב, כי יש לחוש להרבה מכשולים".

מניסיוני כרב רושם נישואין במודיעין ובשוהם אני יודע להוקיר ולהעריך את התקנות, ואני יודע עד כמה הן בנויות על נדבכי ההלכה. ידוע שכל התקנות שנועדו ע"י גדולי הדורות והפוסקים מיוסדים על אדני התלמוד וההלכה, גם הנוהל המוגש לפניכם עבר שינוי ומושתת על תקנות העבר ואליהם נוספו נושאים שעלו על שולחן מועצת הרבנות הראשית בשנים האחרונות.

אפיריון נמטיה למי שהכין נוהלים אלו ובעיקר למו"ח הרה"ג רבי יצחק רלב"ג שליט"א - יו"ר ועדת הנישואין שע"י מועצת הרבנות הראשית, שידיו רב לו בנושא זה.

יתן ה' ונשכיל ביחד לעמוד על משמר הבית היהודי בטהרתו, ולהמשיך לשמור על ייחודיותו של עם ישראל. אחריות זו מוטלת על כתפנו.

החותם למען הבית הנאמן בישראל

בברכת התורה

דוד לאו

הרב הראשי לישראל

נשיא בית הדין הרבני הגדול

בס"ד, י"א אב תשע"ט
12 אוגוסט 2019
9-19-126

לכבוד

רבני ישראל והתפוצות

רשמי נישואין

מנהלי מחלקות הנישואין ועובדים יקרים

אני שמח להגיש בפניכם בשם הרבנות הראשית לישראל, גיליון מהודר זה המאגד בתוכו את התקנות והנהלים המעודכנים לרשמי נישואין.

נהלים מעודכנים אלו שמועצת הרבנות הראשית לישראל אשרה ביום שני י"ט תמוז תשע"ט, מהווים נדבך נוסף בראייה הניהולית והמערכתית של הרבנות הראשית לישראל – ייעול הליך רישום הנישואין תוך שמירה אדוקה על כרם ישראל וקדושת הנישואין.

הרבנות הראשית לישראל מעמידה את קדושת החתונה היהודית בראש מעייניה והשקיעה יחד עם המשרד לשירותי דת חשיבה מעמיקה בהקמת מערכת ייחודית המרכזת ומייעלת את עבודתם השוטפת של רשמי הנישואין בכל הארץ, מערכת 'שירת הים'.

מערכת ממוחשבת זו יצרה שינוי רוחבי בכל הקשור לרישום נישואין במדינת ישראל והעלתה את הצורך לערוך את נהלי הרישום, לעדכןם ולהתאימם למערכות הטכנולוגיות המשמשות את רשמי הנישואין ואת הזוגות הנישאים בשנים האחרונות יחד עם כל ההשלכות הנלוות לכך.

על כן לראשונה, נהלי הרישום המעודכנים כוללים תקנות ונהלים ברורים המתייחסים אל מערכת 'שירת הים' ואל המורשים לעשות בה שימוש. בנוסף, חוברת זו מתייחסת אל השינויים האחרונים שנוספו על פי חוק המתייחס אל גיל הנישואין, הקלות פרוצדורליות בבירור יהדות של עולי חבר העמים, הרשאות לעורכי חופות ועוד.

חוברת מהודרת זו המונחת לפניכם, רבני ישראל רשמי הנישואין, הינה כמפה המנחה אל דרך המלך בה ילך רשם הנישואין, על מנת לשמור ולהגן על תורת משה ושושלת העם היהודי במהלך הדורות הבאים במדינת ישראל. על כן עליכם מוטלת האחריות והחובה הקדושה להיצמד להוראות ולהנחיות שנכתבו מתוך ניסיונם רב השנים וראייתם המערכתית של כבוד הרבנים הראשיים לישראל שליט"א ושל הרבנים הגאונים חברי ועדת הנישואין ובראשם הרה"ג יצחק רלב"ג שליט"א יחד עם חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל שליט"א.

בהתאם לנהלים המובאים בחוברת זו, מחלקת אישות וגירות ברבנות הראשית לישראל ומחלקת הנישואין במשרד לשירותי דת יפעלו על פיהם בלבד ועל כלל לשכות הנישואין בארץ והרבנים בתפוצות לראות בנהלים אלו את דרך העבודה לרישום נישואין על פי ההלכה ועל פי החוק.

בהזדמנות זו, אבקש להודות ולהוקיר את עבודתם הברוכה של יו"ר ועדת הנישואין חבר מועצת הרבנות הראשית הרה"ג רבי יצחק רלב"ג שליט"א, ליועץ המשפטי של הרבנות הראשית עו"ד הראל גולדברג הי"ו, לרב חזקיהו סאמין למנהלי מחלקת אישות וגירות ברבנות הראשית לישראל ולכל המסייעים בהוצאת הנוהל המעודכן.

בברכה

משה דגן
המנהל הכללי

מבוא

קובץ זה כולל בתוכו נהלי רישום נישואין כפי שאושרו על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל. המקורות הנורמטיביים בחקיקה להסדרת הנישואין בישראל הם **פקודת הנישואין והגירושין (רישום)** (חוקי ארץ ישראל, פרק פ"ח מס' 39 לשי' 1919), **סעיפים 1, ו-2 לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים (נישואין וגירושין) התשי"ג - 1953**, וסעיף 2 **לחוק הרבנות הראשית לישראל, תש"מ-1980**, המסמך את מועצת הרבנות הראשית לישראל להעניק כשירות לרושמי נישואין ולמנות רושמי נישואין מקרב הרבנים שקיבלו כשירות כאמור (סעיף 2(6)), כמו כן, נקבע בסעיף האמור כי מתפקידי מועצת הרבנות לבצע כל פעולה הדרושה לביצוע תפקידיה על פי כל דין (סעיף 2(7)).

הנהלים נקבעו ע"י הרבנות הראשית לישראל מקדמת דנא, ועודכנו ואושרו בפעם האחרונה בישיבת מועצת הרבנות הראשית בתאריך י"א טבת תשע"ג. מאז, חלו שינויים ותמורות רבות, נוספו נהלים שונים שהתחדשו תוך כדי העבודה השוטפת בלשכות רישום הנישואין, נתקבלו הערות מחכימות, ונוצר צורך לרענן ולעדכן את ההוראות בהתאם.

בתקופה האחרונה, חלו גם מספר שינויים בחוק המחייבים תיקונים ועדכונים, לפיכך עודכנו הנהלים לרישום נישואין ואושרו במועצת הרבנות הראשית לישראל בתאריך י"ב תמוז תשע"ט (15.7.2019).

נהלים והוראות אלו מחייבים מעתה את כל רושמי הנישואין לפעול בהתאם, ומבטלים כל הוראה אחרת. הרבנות הראשית לישראל תפעל לאכיפת הנהלים וההוראות בכל אתר ואתר.

הרב יצחק רלב"ג

יו"ר ועדת הנישואין שע"י מועצת הרבנות הראשית לישראל

תוכן העניינים:

מספר עמוד

- פרק א : סמכויות הרב רושם הנישואין.....5
- פרק ב : הדברים הכלולים ברישום לנישואין.....5
- פרק ג : הליכי הרישום לנישואין.....6
- 6..... מקום רישום הנישואין..... •
 - 7..... הליך פתיחת תיק הנישואין..... •
 - 8..... זיהוי בני הזוג הנרשמים..... •
 - 9..... בירור היהדות..... •
 - 10..... גיל הנישואין..... •
 - 11..... נישואי גרושה..... •
 - 12..... נישואי גר / גיורת..... •
 - 12..... נישואי אלמן/ה / חלוצה..... •
 - 13..... היתר נישואין / היתר נישואין לנשוי..... •
 - 14..... מאומצים..... •
 - 14..... רישום תייר / תיירת..... •
 - 14..... רישום בני העדה האתיופית..... •
 - 15..... רישום בני עדת "בני ישראל"..... •
 - 15..... תושבי ישראל ילידי חו"ל / תושבי ישראל המתגוררים בחו"ל..... •
 - 15..... הצהרת אבהות / מעוברת / מינקת..... •
 - 16..... חתן / כלה שיש להם ילדים / מחוץ לנישואין..... •
 - 16..... אב שאינו ידוע / בן/בת לאם חד הורית / בת לאב נכרי..... •
 - 16..... קראים..... •
 - 17..... פרסום רישום הנישואין..... •
 - 17..... עיכוב נישואין..... •
 - 17..... שאילתה למחלקת הרבנות..... •
- פרק ד : תעודת יהדות ורווקות/פנוי.....18
- 18..... הוצאת תעודת יהדות ורווקות..... •
 - 19..... הוצאת תעודת יהדות ופנוי..... •
 - 19..... כללי : תיק רווק/ה פנוי/ה..... •

- פרק ה : כתובה / סידור חופה וקידושין..... 20.....
- "כתובה", ו"העתק כתובה"..... 20.....
 - סידור חופה וקידושין..... 21.....
 - מקום עריכת חופה וקידושין..... 22.....
 - אחריות הרב עורך חו"ק..... 23.....
 - הוראות נוספות..... 23.....
- פרק ו : גביית אגרות והנפקת תעודות..... 23.....
- פרק ז : נישואין אזרחיים..... 25.....
- נישואין אזרחיים שנערכו בין בני הזוג שלפנינו..... 25.....
 - נישואין אזרחיים שנערכו עם בן זוג יהודי/ה אחר/ת..... 25.....
 - נישואין אזרחיים עם בן זוג יהודי/ה שהותרו על ידי גט..... 26.....
 - נישואין אזרחיים שנערכו עם בן זוג שאינו יהודי..... 26.....
- פרק ח : שונות..... 27.....
- תיק נישואין / תעודת נישואין / אישור נישואין..... 27.....
 - מידע לצבור..... 28.....
 - הסכם ממון..... 28.....
 - "העמדת חופה"..... 29.....
 - רישום אסירים/ות..... 29.....
 - הדרכת כלות..... 29.....
- פרק ט : אישור מסמכים מחו"ל..... 30.....
- פרק י : אחריות ואמצעים משמעתיים..... 30.....
- פרק יא : השגות הבהרות והשלמות..... 31.....

פרק א'

סמכויות הרב רושם הנישואין

1. נהלים לרישום נישואין אלו, נקבעו בהתאם לפקודת הנישואין והגירושין (רישום) 1919, סעיפים 1 ו-2 לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953, סעיף 2(6) לחוק הרבנות הראשית לישראל, תש"מ-1980, הקובע שמתפקידי מועצת הרבנות הראשית לתת כשירות לרב לכהן כרב רושם נישואין ולמנות רושמי נישואין מבין הרבנים שקיבלו כשירות כאמור, וסעיף 2(7) לחוק האמור הקובע כי מתפקידי מועצת הרבנות הראשית לישראל, לבצע כל פעולה הדרושה לביצוע תפקידיה על פי כל דין.
2. בנהלים אלו, "רושם נישואין" הינו רב שמועצת הרבנות הראשית לישראל מינתה אותו לכהן כרב רושם נישואין לאחר שנתנה לו כשירות לכהן בתפקיד זה, כאמור בסעיף 2(6) לחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ס-1980.
3. "רושם נישואין" מוסמך לבצע את כל הדרוש לצורך רישום וסידור הנישואין במקומו, הוא אחראי לבדיקה ולאימות כל הפרטים השייכים לרישום הנישואין. רושם הנישואין רשאי להסתייע בעובדי לשכת הרבנות שיופקדו לבדוק לחקור ולקבל עדות וכל דבר הנדרש לצורך פתיחת ואישור תיק יהדות ורווקות או תיק נישואין, ואולם רושם הנישואין הוא הנושא באחריות על רישום הנישואין, מהבחינה ההלכתית ומהבחינה החוקית, בכל הנוגע להנפקת תעודת יהדות ורווקות או פנויה, להנפקת תעודת הנישואין, ולעריכת הנישואין כדת משה וישראל.
4. הסמכות להנפיק ולחתום על תעודות נישואין ו/או תעודות יהדות ורווקות בכל לשכת רבנות, נתונה רק לרושם הנישואין במקום, ואינה ניתנת להעברה או להאצלה. היה ונוצרו נסיבות מיוחדות לפיהן נבצר מרושם הנישואין לחתום על תעודות נישואין או תעודות יהדות ורווקות, כגון מטעמי בריאות או היעדרות ממושכת, תמנה מועצת הרבנות הראשית לישראל ממלא מקום זמני לרושם נישואין הנישואין, לפי הצורך.

פרק ב'

הדברים הכלולים ברישום לנישואין

5. הליך רישום לנישואין כולל שלבים שונים, כדלהלן:
 - א. בדיקת רושם נישואין את מעמד האישי והמשפחתי של הבאים להירשם לנישואין, על מנת לוודא שאין כל מניעה לערוך להם חופה וקידושין כדת משה וישראל. בדיקה זו כוללת שלשה נושאים: בדיקת יהדותם של הבאים להירשם, היותם רווקים או פנויים, והיתר נישואין שלהם להינשא זה עם זה.
 - ב. הצהרה בעל פה של הבאים להירשם בנוגע לכל הדברים הנ"ל בפני רושם הנישואין, חקירה ודרישה בדבר נכונות הפרטים הנמסרים, וחתימה על הנ"ל בתיק הנישואין.
 - ג. פרסום דבר רישום הנישואין, כפי שקובעים הנהלים (להלן).

- ד. הדרכת כלות.
- ה. הנפקת כתובה לבני הזוג.
- ו. עריכת חופה וקידושין.
- ז. הנפקת שתי תעודות נישואין לבני הזוג לאחר הנישואין, שמירת עותק בתיק הנישואין, והפצת שני עותקים נוספים לגורמים המוסמכים: מחלקת נישואין במשרד לשירותי דת, ומרשם האוכלוסין במשרד הפנים.

פרק ג'

הליכי הרישום לנישואין

- 6. להלן הליכים ראשוניים לפתיחת תיק נישואין:
 - א. איש ואישה שברצונם לבוא בברית הנישואין, יופיעו כל אחד באופן אישי בפני רושם הנישואין, לכל המוקדם שנה מראש ולכל המאוחר ארבעים וחמשה יום לפני מועד הנישואין לשם פתיחת תיק נישואין. קבלת עדי רווקות והדרכת הכלה חייבות להיות תוך שלושה חודשים לפני הנישואין.
 - ב. אם ראה רושם הנישואין צורך להקדים את קבלת העדות על רווקות ו/או ההדרכה יותר משלשה חדשים, או לאשר פתיחת תיק בזמן קצר יותר מארבעים וחמשה יום, רשאי הוא לעשות כן, אם הבקשה לא תפגע בדרישות ההלכתיות, מנימוקים שיירשמו בתיק הנישואין.
 - ג. פתיחת תיק נישואין/רווקות לתושב/ת ישראל תתבצע רק על סמך תעודת זהות כולל ספח, ולא על סמך כל תעודה אחרת, כגון דרכון, תעודת עולה, תעודת חייל, רישיון נהיגה וכדו'.

מקום רישום הנישואין

- 7.
 - א. בני הזוג רשאים לפנות לכל לשכת רישום נישואין ברחבי הארץ, על פי בחירתם, ללא קשר למקום המגורים הקבוע של מי מהם, ובלבד שרישום הנישואין יתבצע במשרדי הרבנות המקומית או במקום אחר שהוסדר לכך על ידה, ולא בבית פרטי. על שני בני הזוג להופיע אישית בפני רושם הנישואין במשרדי הרבנות כאמור.
 - ב. על רושם הנישואין לצלם את תעודות הזהות של בני הזוג (תעודה ביומטרית תצלום משני צדדיה) לרבות הספח פתוח, ולתייק זאת בתיק הנישואין.
- 8. מקום רישום הנישואין במקרים אחרים:
 - א. כאשר אחד מבני הזוג הבאים להירשם לנישואין, או שניהם, אינו גר/ה במקום רישום הנישואין, עליו להביא עדים למקום רישום הנישואין להעיד על מעמדו האישי, או לחילופין ימציא תעודת יהדות ורווקות/פנויה/מהרבנות שבמקום מגוריו/ה.
 - ב. גר או גיורת, יש באפשרותם להירשם בכל לשכת רישום נישואין, או אצל רשמי נישואין ארציים ייעודיים שנתמנו בהתאם להחלטת מועצת הרבנות הראשית לישראל.

הליך פתיחת תיק הנישואין

9. על כל אחד מבני הזוג הנרשמים לפעול כדלקמן:
- להצהיר בפני רושם הנישואין את הפרטים בדבר מעמדו האישי והמשפחתי, וכן את כל שאר הפרטים הנוגעים לרישום הנישואין, ולחתום על ההצהרה בטופס המיועד לכך בתיק הנישואין.
 - להמציא עדים שיעידו על זהותם ומעמדם של בני הזוג, ונכונות הפרטים שבהצהרתם.
 - להמציא שלוש תמונות פספורט זהות עדכניות. רשם הנישואין יצמיד תמונה אחת של המצהיר/ה על טופס ההצהרה, ואת שתי התמונות הנותרות ישמור בתיק הנישואין עבור תעודות הנישואין שיונפקו לאחר הנישואין לשני בני הזוג. באותן רבנויות המשתמשות במערכת ממוחשבת ניתן להסתפק בתמונה הסרוקה במערכת.
 - להמציא צילום תעודת נישואין של ההורים (עבור הוכחת יהדות כדלקמן).
10. על רושם הנישואין לפתוח תיק, לקבוע לו מספר סידורי, ולרכז בו את כל החומר השייך לבני הזוג הבאים להירשם לנישואין (ההצהרות, המסמכים, פסקי הדין, התמונות וכו'). אלא אם כן הרישום בפועל נעשה באופן ממוחשב, וכל המסמכים הנ"ל נשמרים בארכיב ממוחשב.
11. על רושם הנישואין לבדוק את נכונות הפרטים שבהצהרת כל אחד מהנרשמים לנישואין, להזהיר כל אחד מהם על העונשים הקבועים בחוק בדבר הצהרה שאינה אמת, להחתים אותם בתיק על הפרטים הנ"ל, להשוות את פרטיהם עם רישומים אחרים אם ישנם כאלה, וכן להשוות את הצהרתם עם הנתונים המופיעים במרשם האוכלוסין של משרד הפנים.
12. זימון הורים/מכרים/עדים:
- רושם הנישואין יקבל שני עדים או שני מכרים שביכולתם לאמת את דבר רווקותם של המבקשים להינשא.
 - על העדים או המכרים שהוזמנו, להופיע עם תעודה מזהה.
 - הבאים לאמת את דברי בני הזוג הנרשמים, יהיו יהודים, זכר או נקבה, מעל גיל 18, המכירים היכרות אישית את מי שהם באים להעיד אודותיו.
 - עדים הבאים להעיד, לא יהיו קרובי משפחה מקרבה ראשונה של בני הזוג, ולא קרובים בינם לבין עצמם.
 - הבאים להעיד או למסור פרטים על היהדות והמעמד האישי של מי מבני הזוג, בטרם מתן עדותם יזהירים הרב לומר את האמת, יחקרם זה שלא בפני זה ושלא בפני בני הזוג עד שישוכנע באמיתות הצהרתם, ושאכן הוא מכיר אישית את מי שעליו הוא מעיד, לאחר מכן יחתים כל אחד מהם במקום המיועד לכך בטופס ההרשמה.
- ו. זימון הורי בני הזוג ייעשה – אם קיים צורך הלכתי ו/או אחר – בהתאם לשיקול דעתו של רושם הנישואין. זימון זה אינו מחליף את הצורך בהצגת "תעודת הנישואין" של ההורים או כל אישור יהדות לצורך קביעת היהדות, על פי הנחיית רושם הנישואין.

ח. מודגש, כי במסגרת הבירורים הנערכים לצורך קביעת הרווקות/ פנויה, תהיה התייחסות גם לבירור היהדות. אין להוציא תעודות רווקות או תעודות פנויה מבלי בירור נושא היהדות. (בירור יהדות ראה להלן).

13. הצגת "תעודת נישואין"/"כתובה" של ההורים :

- א. על כל אחד מבני הזוג להמציא במידת האפשר, את "תעודת הנישואין" של הוריו, אם נישאו בארץ. אם הרב רושם הנישואין סבור שיש צורך גם בכתובת ההורים, רשאי הוא לבקש בנוסף גם את הצגת הכתובה. משבדק הרב ומצא כי תעודת הנישואין או הכתובה שהוצגה בפניו הן מקוריות, יצלם את המסמך, יציין על גביו שהוא מתאים למקור, ויטיק אותו בתיק הנישואין.
- ב. הוצגה בפני רושם הנישואין כתובה מנישואין שנערכו בחו"ל, עליו לפעול בהתאם לאמור בסעיף 93 לנוהל זה.

זיהוי בני הזוג הנרשמים לנישואין

14. התעודות המזהות את הבאים להירשם לנישואין הינן כדלהלן :

- א. הרשמה לנישואין של תושב ישראל תיעשה על סמך הצגת תעודת זהות בלבד (כולל הספח), ולא על סמך דרכון ישראלי, או כל תעודה אחרת, כגון תעודת עולה או תעודת חייל או רישיון נהיגה.
- ב. רושם הנישואין רשאי לבקש תעודות לידה בהתאם לצורך אף מבני זוג שנולדו בישראל.
- ג. בהתאם לחוק מרשם האוכלוסין (התשכ"ה - 1965, סעיפים 2-3), הפרטים בדבר הלאום, הדת, המצב האישי ושם בן הזוג, המופיעים במרשם האוכלוסין, הם ראיה לכאורה לנכונותם ואולם אינם מהווים הוכחה מוחלטת לכך. אשר על כן, על הרב הרושם נישואין לאמת את כל הפרטים הנ"ל בהוכחות נוספות, בהתאם לשיקול דעתו.
- ד. אין לרשום לנישואין מי שמעמדו האישי כפי שהוא מצוין בתעודת הזהות אינו תואם את מעמדו האישי הנוכחי, גם אם יש בידו תעודות מוסמכות אחרות המעידות על השינוי במעמד האישי. לדוגמא: גרושה או אלמן/ה, שטרם עדכנו את מעמדם האישי בתעודת הזהות ועודם רשומים כ"נשוי/אה", לא יוכלו להירשם עד שימציאו ספח תעודת זהות מעודכן ממרשם האוכלוסין.
- ה. התברר לרושם הנישואין, ששם או שמותיהם של אחד מבני הזוג אינם מעודכנים בתעודת הזהות, או שאין התאמה בין פרטי המצב האישי – כפי שהוצגו בפני רושם הנישואין, לבין הרשום בתעודת הזיהוי, עליו להפנותם למרשם האוכלוסין לשם ביצוע התיקון הדרוש, ולעדכון הפרטים, טרם רישומם לנישואין.
- אם נמצא חוסר התאמה בפרטי הדת/לאום בין הנכתב במרשם האוכלוסין לפסק דין מבית הדין הרבני שקבע את יהדותו/ה או לאישור יהדות מחו"ל המוכר על ידי הרבנות הראשית, עליו להפנותם למרשם האוכלוסין לעדכון. היה ובקשתם נדחתה על ידי מרשם האוכלוסין, יפעל לפי פסק הדין הרבני.
- ו. על רושם הנישואין לשאול את בני הזוג הבאים להירשם, את שמותיהם של האחים ו/או האחיות של כל אחד מהם, גילם ומעמדם האישי. כמו"כ יש לברר אם יש למי מבני הזוג הבאים להירשם ילדים קודמים, בין מנישואין ובין מחוץ לנישואין, וכן אם נמסרו לאימוץ, או שכבר נפטרו, ולציין זאת בתיק הנישואין.

15. תייר/ת תושב חו"ל הנרשמים לנישואין, יציגו את דרכונם על מנת לשמש כזיהוי במקום תעודת זהות. תייר או תושב חו"ל המחזיק גם בתעודת זהות ישראלית, עליו להציג גם את תעודת הזהות ואין להסתפק בדרכון זר בלבד. במקרה שאין בידו את תעודת הזהות הישראלית, ניתן להסתפק בתמצית רישום אוכלוסין בה מפורט פרטי ההורים והמצב האישי.
16. על רשם הנישואין לעיין היטב במסמכים המוצגים בפניו, לוודא שהם מקוריים וכי לא נעשה בהם כל תיקון, מחיקה, או שינוי שלא בסמכות.

בירור היהדות

17. אין לאשר תיק רווקות/פנוי או תיק נישואין מבלי לוודא את יהדותם של שני הצדדים. פרטי בירור היהדות הם כדלהלן:
- א. הכיתוב "לאום - יהודי" בתעודות הזהות, אינו מהווה הוכחת יהדות מספקת לצורך רישום נישואין.
- ב. תעודת נישואין של הורי החתן או הורי הכלה אשר נישאו בישראל באמצעות רב רושם נישואין, או שנישאו בחו"ל באמצעות רב המוכר על ידי הרבנות הראשית לישראל לעניין נישואין, מהווה הוכחה ליהדות החתן או ליהדות הכלה, לפי העניין. רשם הנישואין יקבל את התעודה, ומשנוכח באמיתותה יצלם אותה ויתייק את הצילום בתיק הנישואין.
- ג. כאשר תעודת הנישואין הונפקה בעבר באותה רבנות, יש להסתפק בעותק או צילום התעודה הנמצא בארכיב הרבנות, ואין לחייב את החתן/הכלה להביא את התעודה המקורית של ההורים.
- ד. גם תעודת נישואין של אָם החתן או של אָם הכלה אשר נישאה לבעל אחר (שאינו אביו של החתן או הכלה), באמצעות רב רושם נישואין ומוכר כאמור לעיל, מהווה הוכחת יהדות.
- ה. תעודת נישואין של קרוב לחתן או לכלה, מהווה גם היא הוכחת יהדות לחתן או לכלה, אם התעודה היא מרבנות בישראל או מרב בחו"ל המוכר ע"י הרבנות הראשית לישראל לעניין נישואין, והקרוב הינו: אָם האם, אח או אחות של האָם מאותה אָם אפילו מאב אחר וילדיהם, אח או אחות של החתן או הכלה מאותה אם אפילו מאב אחר, בן או בת לאותה אם אפילו מאב אחר. ובלבד שהוכחה קרבת המשפחה ע"י מסמכים רשמיים המניחים את דעת רושם הנישואין, לאחר שבדק את כשרות הנמצא לפניו להינשא, ולאחר שווידא כי תעודת הנישואין של קרוב המשפחה כאמור לא הונפקה בהתבסס על הליך גיור וכיו"ב.
- ו. כתובה של הורי בני הזוג אינה יכולה להוות חלופה לתעודת הנישואין ולהוכחת יהדות, אא"כ הכתובה הונפקה ע"י רבנות מקומית בארץ ישראל. כתובה מחו"ל, תוכל להוות חלק משלב ההוכחות לבדיקת יהדות – אם התבררה אמינותה וכשרותה, בהתאם לסעיף 93 לנוהל זה לעניין אישור מסמכי חו"ל.
- ז. כתובה של אח או אחות של בני הזוג ללא תעודת נישואין אינה יכולה לשמש הוכחת יהדות מספקת כנ"ל.
- ח. אישור נישואין מבית הדין הרבני, או פסק-דין להיתר נישואין מבית הדין הרבני, מהווים גם הם הוכחה ליהדות החתן או הכלה, וחלופה לתעודה נישואין של האָם. דהיינו: אישור להיתר נישואין של החתן, של הכלה, של האם, של אם האם, של אח או אחות האם – כשהם אחים

מאותה אם, וכן של אח או אחות של החתן או הכלה - כשהם מאותה אם מהווים הוכחת יהדות, אא"כ נכתב במפורש שאינו כולל בירור יהדות, וזה לאחר שהתבררה הקרבה הביולוגית האמורה.

ט. תעודת גירושין ומעשה בית דין, של החתן או של הכלה, או של אם החתן או אם הכלה, אינה יכולה לשמש הוכחה מספקת על יהדות החתן או הכלה. וכל שכן שתעודת גירושין של אבי החתן או אבי הכלה, אינה משמשת הוכחת יהדות.

י. גרושה או אלמן/נה הבאים להינשא, יכולים להוכיח את יהדותם על ידי תעודת נישואין רשמית מנישואיהם הקודמים, לרבות צילום של התעודה. אם אין בידיהם תעודה כזו, עליהם להנפיק העתק תעודה מהרבנות בה נרשמו. אם נערכו הנישואין שלא על ידי רב רושם נישואין מוסמך, אין המסמכים שבידם מהווים הוכחת יהדות. אם אין בידם אחד מהמסמכים המהווים הוכחת יהדות כנ"ל, יש להפנותם לבית הדין הרבני האיזורי לאישור יהדות כמקובל.

יא. בכל מקרה שראה רושם הנישואין שאין לפניו הוכחת יהדות מספקת, עליו להפנות את המבקש/ת לבירור יהדות בבית הדין הרבני, בצירוף מכתב הפניה לבקשת בירור היהדות. בהפניה יפרט רושם הנישואין את הערותיו ויצרף להפניה טופס הרצאת פרטים בהתאם לטופס 2 שבתוספת להנחיות בירור יהדות, התש"ע-2010; פרטי הטופס יהיו מלאים והטופס יהיה חתום על ידי המבקש להינשא וחתימתו תאושר על ידי רושם הנישואין או בא כוחו. בקשה בצורה זו לצורך נישואין פטורה מתשלום אגרת פתיחת תיק בירור יהדות בבית הדין הרבני.

יב. הפניה אל בית הדין הרבני לבירור יהדות, תיעשה לא יאוחר מארבעים וחמשה יום קודם מועד הנישואין.

יד. חובת הוכחת היהדות של כל אדם אינה תחליף לשאר הבירורים הנצרכים, לרבות בירור המעמד האישי, היתר יוחסין, וכן היתר הנישואין של בני הזוג להינשא זה לזה.

טו. על כל רבנות לסייע לחברתה במידת האפשר בהמצאת מסמכים זמינים של בני משפחה שנישאו דרכם, כגון תעודת נישואין, כתובה, או כל מידע אחר זמין וממוחשב שיכול לסייע לרבנות המבקשת לפתוח תיק נישואין או תיק רווקות/ פנויה.

גיל הנישואין

18. א. בהתאם לתיקון לחוק גיל הנישואין, התש"י-1950, הגיל המינימאלי לנישואין הינו 18 שנה. לפיכך אין לערוך נישואין לנער או נערה שטרם מלאו להם שמונה עשר שנה תמימות לפי תאריך הלוועזי.

ב. סעיף 2 לחוק האמור מטיל חבות פלילית על הפועל בניגוד לאמור בחוק, שעשה אחד מאלה:

(1) "נשא קטינה או נישאה לקטין;

(2) ערך נישואין, או סייע בכל תפקיד שהוא בעריכת נישואין, או בקשר לעריכת נישואין, של קטינה או של קטין;

(3) השיא קטינה או קטין שהם בתו או בנו שהם נתונים לאפוטרופסותו."

ג. על אף האמור לעיל, מקנה סעיף 5 לחוק האמור, לבית המשפט לענייני משפחה את הסמכות לתת היתר לנישואי קטין או קטינה שמלאו להם שש עשרה שנים, בנסיבות מיוחדות, וקובע כי האחריות הפלילית המפורטת לעיל, לא תחול על נישואין אלו.

ד. לאור האמור, במידה והומצא לרשם הנישואין פסק דין של בית המשפט לענייני משפחה המתיר נישואי הנערה/ה שלפניו, ניתן לרושמו/ה לנישואין ולהשיאו/ה למרות היותו/ה מתחת לגיל שמונה עשרה, ובלבד שמלאו לו/ה שש עשרה שנים.

19. טענה הנערה/ה, כי הגיל המופיע בתעודת הזהות בטעות יסודו, יש להפנות/ה אל מרשם האוכלוסין לשם קביעת תאריך הלידה ועדכון התאריך בתעודת הזהות.

20. נערה שטרם מלאו לה שמונה עשרה שנים, על אף שהיא מעוברת או מינקת, אין לרושמה לנישואין ללא פסק דין מבית המשפט המתיר את הנישואין. בנוסף, יש להמציא הצהרת אבהות (כאשר היא מבקשת להינשא עם איש המודה שהעובר ממנו), או לחלופין, היתר מיוחד מרושם הנישואין (כאשר היא מבקשת להינשא שלא לאבי העובר), ובהתאם לסעיף 38-40 דלקמן.

21. אם הגיע לרושם הנישואין מידע אודות נישואי קטינים, נישואין פיקטיביים וכדו', עליו ליידע בכך את מחלקת הנישואין במשרד לשירותי דת.

נישואי גרושה

22. נרשמה לנישואין אישה גרושה, אם עדיין לא עברו ג' חודשים (צ"ב יום) מעת גירושיה, יש להודיעה כבר בשלב הרישום כי עליה להמתין ג' חודשי הבחנה מיום קבלת הגט עד לתאריך הנישואין. אולם הליך הרישום יכול להתחיל עוד לפני תום ג' החודשים.

23. התעודות והמסמכים הנדרשים לנישואי גרוש או גרושה:

א. הוראות סעיף זה הינם בנוסף לשאר ההוראות בנוהל זה, וחקירת היהדות כראוי.

ב. גרוש או גרושה הנרשמים לנישואין, עליהם להמציא "תעודת גירושין" מקורית מבית הדין הרבני האיזורי, בצירוף "מעשה בית דין" מקורי. העתק המסמכים יתויקו בתיק הנישואין.

ג. אם אין בידם התעודות המקוריות, יש להפנותם אל מזכירות בית הדין הרבני בו התגרשו, לצורך קבלת תעודות גירושין ומעשה בית דין - נאמנים למקור.

ד. הנושא גרושה חייב להמציא גם אישור שאינו כהן. בכל מקום בנהלים אלו כאשר נתבקש אדם להביא אישור שאינו כהן, על רושם הנישואין להקפיד שהאישור יהיה מניח את הדעת.

ה. כאמור לעיל בסעיף 14-ג, הרישום "יהודי/ה" בסעיף דת ולאום במרשם האוכלוסין במשרד הפנים, כשלעצמו, אינו מהווה הוכחת יהדות מספקת.

24. המבקש לחזור ולישא את גרושתו בטרם נישאה האישה לאיש אחר ("מחזיר גרושתו"), אינם צריכים להמתין ג' חודשי הבחנה מיום הגירושין, אולם חובה עליהם להירשם לנישואין בהליך רגיל, לוודא את עדכון המצב האישי שלהם בתעודת הזהות (גרוש - גרושה), ובנוסף, על החתן להמציא אישור שאינו כהן.

25. ככל שהומצאה בפני רושם הנישואין תעודת גירושין מבית דין בחוץ לארץ שלא הוכר על ידי הרבנות הראשית לישראל, הוא יעבירה לבירור בפני בית דין רבני בארץ לשם קבלת החלטה.

נישואי גר / גיורת

26. הוראות רישום הנישואין לגר או גיורת הם כדלהלן :

- א. גר או גיורת הבאים להירשם לנישואין, אם התגיירו במערך הגיור הממלכתי, עליהם להמציא בנוסף ל"תעודת גיור"/"מעשה בית דין" גם "תעודת המרה" מקורית.
- ב. גר או גיורת הבאים להירשם לנישואין, והתגיירו בבית דין בחוץ לארץ, עליהם להמציא את תעודת הגיור המקורית. על רושם הנישואין לפעול בהתאם לסעיף 93 לנוהל זה לעניין אישור מסמכי חו"ל.
- ג. לאחר הצגת תעודת הגיור כנ"ל, על רושם הנישואין לוודא שעודכן הרישום במרשם האוכלוסין במשרד הפנים בסעיף דת ולאום (בהתאם לסעיף 14 ה).
- ד. לא תוכר כל תעודה המבקשת ללמד על גיור של אדם ליהדות, מכל בית דין בחוץ לארץ שאינו מוכר על ידי הרבנות הראשית לישראל.
- ה. כאמור לעיל (סעיף 14-ג), הרישום "יהודי/ה" בסעיף דת ולאום במרשם האוכלוסין במשרד הפנים, כשלעצמו, אינו מהווה הוכחת יהדות מספקת.

27. פרטים נוספים בנישואי גר או גיורת :

- א. גיורת שהייתה נשואה בגיותה, עליה להמתין ג' חודשי הבחנה אחר גיורה לפני נישואיה. אפילו במקרה של בני זוג נשואים שהתגיירו יחד ובאים להינשא זה לזה, יש להמתין ג' חודשי הבחנה. על רושם הנישואין להודיע זאת לבני הזוג מיד עם פתיחת התיק.
- ב. הבא לישא אישה גיורת, עליו להביא אישור שהוא אינו כהן.
- ג. בתיק נישואין של גר או גיורת יש לציין פרט זה: גר/גיורת. אולם בתעודת הנישואין על כל עותקה, אין לרשום זאת.

נישואי אלמן/ה / חלוצה

28. הוראות רישום נישואין לאלמן או אלמנה שבני זוגם נפטרו בארץ :

- א. אלמן או אלמנה הבאים להירשם לנישואין, ופטירת בן או בת הזוג המנוחה הייתה בארץ, עליהם להמציא "תעודת פטירה" ממרשם האוכלוסין.
- ב. אישור פטירה מרופא, אישור מחברה קדישא, או מודעת אבל, אינם קבילים לעניין זה.
- ג. בהעדר תעודת פטירה רשמית בידי המבקש/ת להינשא, יש להפנות את המבקש/ת למשרד הפנים לקבלת תעודת פטירה.
- ד. בנוסף, עליו/ה להביא תעודת זהות שבה הרישום מעודכן לאלמן/נה. אין לרשום לנישואין טרם עודכן הרישום בתעודת הזהות.

29. הוראות רישום נישואין לאלמן או אלמנה שבני זוגם נפטרו בחוץ לארץ :

א. אלמן או אלמנה הבאים להירשם לנישואין, ופטירת בן או בת הזוג המנוח/ה הייתה בחוץ לארץ, עליו/ה להמציא תעודת פטירה מקורית, מהמוסדות הרשמיים שם.

ב. במקרה שאין למבקש/ת תעודת פטירה מקורית מחו"ל, יש להפנותו/ה לבית דין הרבני האזורי לקבלת פס"ד להיתר נישואין.

30. פרטים נוספים בנישואי אלמן או אלמנה :

א. הוראות רישום הנישואין לאלמן או אלמנה הינם בנוסף להוראות הרגילות, והוכחת יהדותם כנ"ל.

ב. אישה אלמנה שנרשמה לנישואין, יש להודיעה עם פתיחת התיק כי עליה להמתין ג' חודשי הבחנה (צ"ב יום) מיום האלמנות עד הנישואין. הליך הרישום יכול להתחיל עוד לפני תום מועד זה, אולם על רושם הנישואין לוודא שהחופה והקידושין יערכו רק לאחר תום חודשי ההבחנה.

ג. אלמנה הבאה להינשא עליה להוכיח שאינה זקוקה ליבום או לחליצה. הוכחה זו כוללת מידע אמין שלבעלה המנוח לא היו אחים מעולם, או שנפטרו כל אחיו, או שלבעלה המנוח יש בן או בת ממנה או מאישה יהודייה אחרת. רושם הנישואין יצרף לתיק את כל המסמכים הנוגעים לעניין.

ד. במקרה שהאלמנה זקוקה לחליצה או שעברה כבר חליצה, עליה להמציא פסק דין מבית דין רבני אזורי, שהיא חלוצה ומותרת להינשא כדמו"י. הומצאה בפני רושם הנישואין, תעודת חליצה מבית דין בחו"ל, עליו לפעול בהתאם לסעיף 93 לנוהל זה.

ה. הנושא 'חלוצה' צריך להביא אישור שאינו כהן.

ו. אישה שהתאלמנה פעמיים המבקשת להינשא, עליה לקבל היתר נישואין מיוחד מבית דין רבני או מרושם הנישואין.

ז. לפי הצורך, יבקש רשם הנישואין מהאלמן או האלמנה הבאים להינשא, פרטים גם על הנישואין הקודמים (כתובה קודמת אם יש, שמות קודמים, רישום ילדים מזיווג ראשון), וכל דבר אחר שלפי דעתו יסייע לו בהחלטה על רישום הנישואין שלפניו.

היתר נישואין / היתר נישואין מיוחד לנשוי

31. אלו ההוראות בדבר הזקוקים להיתר נישואין :

א. כאשר מתעורר ספק בדבר היתר הנישואין של המבקשים להינשא (ספק מקודשת לאחר, ספק אסורה לכהן, ספק אסורה לבועל, וכיוצ"ב לפי שיקול דעת רושם הנישואין), יש להפנות את המבקש/ת לבית הדין הרבני האזורי לשם בירור העניין וקבלת פסק דין בנושא. בכל פניה של רושם הנישואין לבית הדין הרבני לקבלת היתר נישואין, יש לציין אם בית הדין הרבני מתבקש גם לקיים בדיקת יהדות, או שבדיקת היהדות כבר נעשתה. בפסק הדין של היתר הנישואין שיוציא בית הדין הרבני, יהא כתוב אם היתר הנישואין כולל את בדיקת היהדות, אם לאו.

ב. אין לרשום לנישואין אדם המבקש לשאת אישה נוספת על אשתו שהוא נשוי לה, אלא אם כן הציג לכך היתר נישואין מבית הדין הרבני האזורי ("היתר מאה רבנים").

ג. היתר נישואין לאיש לשאת אישה על אשתו, שניתן מבית הדין הרבני האיזורי בארץ, או מבית

דין רבני מוסמך בחו"ל, לתושב הארץ או לתושב חו"ל, טעון אישור הרב הראשי לישראל המשמש באותה עת נשיא בית הדין הרבני הגדול, על מנת שיהא ניתן לרשום איש זה לנישואין.

32. אם השינוי במצב המשפחתי (אלמנות, גירושין, נשוי אזרחית וכו') של הבא/ה להירשם לנישואין טרם עודכן במרשם האוכלוסין, אין להתחיל בהליך רישום הנישואין, למרות התעודות המוסמכות שבידו. יש להפנות את בן הזוג הנוגע בדבר למרשם האוכלוסין במשרד הפנים, לעדכון המצב האישי בהתאם.

רישום מאומצים

33. רישום נישואין של מי שהוא 'מאומץ' או מי שהיא 'מאומצת', יעשה כדלהלן:

א. התברר לרשם הנישואין כי המבקש/ת הינו/ה מאומץ/ת עליו להפנותו/ה לבית הדין הרבני באחת מארבע הערים הגדולות: ירושלים, תל אביב, חיפה ובאר שבע, לשם קבלת פסק דין להיתר נישואין. פסק הדין יכלול אישור יהדות, והיתר נישואין עם בן/בת זוג זה שבא/ה להירשם. יש לתייק בתיק הנישואין העתק של פסק הדין.

ב. בכתובה של מאומץ או מאומצת יש לרשום את שם אביו/ה המגדלו/ה תוך הוספת הציון "שגידלו". אלא אם כן פסק בית הדין הרבני האזורי לרשום את שם האב הביולוגי.

ג. בטופס ההצהרה שבתיק הנישואין יש לציין במפורש: 'מאומץ' או 'מאומצת'. אולם בתעודת הנישואין על עותקה, אין לרשום זאת, אלא לרשום את שם האב והאם המופיעים בתעודת הזהות בלבד.

רישום תייר / תיירת

34. א. תייר או תיירת תושבי חו"ל, או עולים חדשים שאין להם תעודת זהות ישראלית, המבקשים להינשא בישראל, עליהם להציג בפני רושם הנישואין דרכון מאותה מדינה בה הם אזרחים או ממנה הגיעו. כמו כן, עליהם להציג אישור יהדות ואישור רווקות/פנויה מבית דין בחו"ל או מרב קהילה בחו"ל, שהוכרו על ידי הרבנות הראשית לישראל לצורך מתן אישורים אלו בהתאם לסעיף 93 לנוהל זה.

ב. בנוסף, לפי שיקול דעת הרב רושם הנישואין עליהם להציג את כתובת הוריהם לצורך בירור יהדותם וכשרותם להינשא. על רושם הנישואין לבדוק היטב כי המסמכים המוצגים בפניו הם מקוריים, וכן שלא נעשה בהם תיקון, מחיקה, שינוי וכדו'.

ג. הומצא בפני רושם הנישואין מסמך מחו"ל כגון: תעודת גירושין, חליצה, גיור, יהדות, רווקות, עליו להעבירו לאישור בית דין רבני אזורי בארץ, או לפעול בהתאם לסעיף 93 לנוהל זה בדבר אישור מסמכים מחו"ל.

רישום בני העדה האתיופית

35. א. חתן או כלה בני העדה האתיופית המבקשים להינשא, רישומם ככל יהודי אחר הבא להירשם. אם אין להם מסמכי יהדות לפי הגדרתם לעיל – עליהם לפנות לרבני העדה שבכל עיר ועיר שהוסמכו ע"י מועצת הרבנות הראשית לישראל, לשם קבלת אישור יהדות. את רשימת רבני

חתן / כלה שיש להם ילד/ים מחוץ לנישואין

42. איש או אישה המבקשים להינשא, ויש למי מהם ילד/ים מבן זוג אחר שלא במסגרת נישואין, רושם הנישואין יוודא כי לא היו קשרי קידושין בין אב ואם הילד, וכן יברר אם יש חשש אחר המונע את הנישואין.

אב שאינו ידוע / בן/בת לאם חד הורית / בת לאב נכרי

43. איש או אישה המבקשים להינשא, אך שם האב של אחד מהם אינו מופיע בתעודת הזהות, על רושם הנישואין לזמן בפניו את אם האיש או האישה, לפי העניין, ולקיים עמה בירור על אודות האב, לנוכח ההשלכות ההלכתיות שעשויות להיות לכך. רושם הנישואין יתעד את הבירור שקיים כאמור, ויטייק את התייעוד בתיק הנישואין. ככל שראה צורך בכך, רשאי רושם הנישואין להפנות את האיש או האישה כאמור, לבית הדין האזורי לשם קבלת היתר נישואין.

44. בן או בת אשר אמם הרתה מבנק הזרע/תרומת ביצית/פונדקאות וכיו"ב, יש להפנות/ה לבית הדין הרבני האזורי לקבלת היתר נישואין.

45. כהן המבקש לישא אישה יהודייה שאביה נכרי, יש להפנותו לבית הדין הרבני האזורי על מנת לקבל היתר הנישואין.

46. מי שבא לישא אישה ואביו נכרי, או מי שבאה להינשא ואביה נוכרי, יש לציין בטופס ההצהרה בתיק הנישואין, כי האב של המבקש/ת "נכרי", אולם בתעודות הנישואין על כל עותקיה אין לציין זאת.

47. בשטר הכתובה של מי שאביו או אביה נכרי, יש לרשום רק שם פרטי ומשפחה – ללא שם האב, או רק שם פרטי ושם האם – ללא שם משפחה (במקום שם האב ושם המשפחה כמקובל).

48. הבא לישא אישה גרושה, חלוצה, חללה, גיורת, או מי שאמה יהודייה ואביה נכרי, או מי שחייתה עם נכרי, עליו להביא אישור שאינו כהן. על האישור להניח את דעתו של רושם הנישואין, בהתאם לשיקול דעתו. את האישור יש לתייק בתיק הנישואין.

חתן שאין באפשרותו להמציא אישור זה, רושם הנישואין יקיים בירור בכלים שעומדים לרשותו על מנת לוודא שהחתן שלפניו אינו כהן. במקרה שאין רושם הנישואין משוכנע שהחתן שלפניו אינו כהן – רשאי הוא להפנותו לבית הדין הרבני לקבלת החלטה בעניינו.

קראים

49. חתן או כלה בני העדה הקראית המבקשים להינשא, ניתן להפנותם לבית הדין הרבני להיתר נישואין, או לערוך להם קבלת חבירות בפני הרב רושם הנישואין.

פרסום רישום הנישואין

50. כל רישום נישואין, יש לפרסמו ברבים, כדי לאפשר לכל אדם להביע התנגדות הלכתית או חוקית לנישואין אלו, אם ישנה כזו, וכדלהלן:
- הפרסום יכלול את הפרטים דלהלן: שם החתן, שם משפחתו, עיר מגוריו, שם הכלה, שם משפחתה, עיר מגוריה, כמו כן, יכלול הפרסום את תאריך רישום הנישואין.
 - על רושם הנישואין לפרסם את דבר הרישום לנישואין, לאחר פתיחת התיק, לפחות בעיתון אחד בשפה העברית, אשר הינו בעל פריסה ארצית.
 - הפרסום בעיתון יעשה בהקדם האפשרי, ולא יאוחר משבוע לפני מועד עריכת החופה, הכל לפי הצורך ונסיבות העניין.
 - ניתן לפרסם את דבר הרישום גם בלשכת רישום הנישואין, וכן גם באמצעי פרסום אחרים, ככל שעומדים לרשות המועצה הדתית.
 - על אף האמור לעיל, לשכת רישום הנישואין המחוברת למערכת הממוחשבת 'שירת היס' פטורה מחובת הפרסום בעיתונות. דבר הרישום לנישואין של בני הזוג שנרשמו כאמור בלשכת נישואין המחוברת למערכת הממוחשבת יפורסם באתר האינטרנט של המשרד לשירותי דת, ובמקביל יפורסם גם באתר האינטרנט של המועצה הדתית, ככל שישנו.

עיכוב נישואין

51. רושם הנישואין רשאי לעכב את המשך הרישום, ואף לעכב את הנישואין עצמם, במקרים חריגים כדלהלן:
- ככל שהתעורר ספק הלכתי או משפטי אצל רושם הנישואין בקשר להיתר עריכת הנישואין, יוקפאו הליכי רישום הנישואין עד לבירור העניין ו/או עד להמצאת פסק דין/מסמכים שיסירו את הספק, תוך מתן אפשרות לנוגעים בדבר לומר את דברם.
 - התעוררה עילה לעיכוב הנישואין, יודיע רושם הנישואין לבני הזוג כי הרישום הוקפא וכי הוא לא יושלם עד לאחר בירור עניינם על ידי הגורם המוסמך הרלוונטי בנדון, לפי העניין, כגון בית דין רבני מוסמך, משרד הפנים וכיו"ב.
 - התברר לרב רושם הנישואין שעל פי ההלכה או על פי החוק אין לערוך נישואין לאחד מבני הזוג, יודיע על המקרה על כל פרטיו למחלקת הנישואין במשרד לשירותי דת. העתק המכתב למחלקת הנישואין - יתויק בתיק הנישואין.

שאלתא למחלקת רבנות

52. בכל רישום לנישואין, חובה לשלוח למחלקת הנישואין במשרד לשירותי דת, 'שאלתא' לאישור הנישואין. אין לאשר את נישואי הזוג בטרם התקבלה תשובה חיובית מהמשרד לשירותי דת.
53. ביצוע הבירור יעשה כדלהלן: רושם הנישואין יעביר את פרטי בני הזוג הנרשמים אל מחלקת הנישואין במשרד לשירותי דת, במטרה לקבל אישור על דבר יהדותם, ומעמדם האישי של בני הזוג כפי שרשום במרשם האוכלוסין, וכמו כן שאין מניעה הלכתית להשיאם.

54. (א) מנהל מחלקת רבנים ונישואין במשרד לשירותי דת ומי שהוסמך לכך מטעמו, יקבל לצורך מילוי תפקידו בטיפול בבקשת נישואין, חיווי על קיומו של מידע על המבקש המופיע בהחלטות בתי הדין הרבניים בהן ניתן סעד של עיכוב נישואין כלפי המבקש או בני משפחתו. חיווי כאמור יימסר על פי שאילתה שתערך מחלקת רבנים ונישואין במשרד לשירותי דת בתקשורת מחשבים עם מערכות המידע של בתי הדין הרבניים בכל בקשת נישואין. ככל שהשאלתה תעלה בחיווי האמור כי קיים מידע כאמור, ימסור הרב רושם הנישואין למבקש כי יהדותו מצריכה בירור נוסף בבית הדין ויפנה אותו לשם כך לבית הדין הרבני.
- (ב) בטופס הבקשה לרישום נישואין יובהר למבקש שייערך חיפוש ממוחשב של מספר תעודת הזהות שלו בהחלטות בית הדין, או חיפוש של שמו ככל שאינו בעל תעודת זהות. כן, יובהר למבקש בטופס הבקשה כי גם אם החיפוש יעלה צורך בבירור מעמדו האישי או יהדותו בבית הדין, אין לראות בכך תשובה בהכרח שלילית, אלא ספק ראשוני המצריך בירור נוסף בבית הדין.
- (ג) השאלתה הנזכרת בסעיף קטן (א) לא תיערך אם ביקש המבקש מרושם הנישואין להפסיק את הליכי רישום הנישואין.

פרק ד'

תעודת יהדות ורווקות/פנוי

הוצאת תעודת יהדות ורווקות

55. הסמכות להנפקת "תעודת יהדות ורווקות" בישראל נתונה אך ורק לרב רושם הנישואין. כמו כן תתקבל תעודה לאישור יהדות ורווקות אם הוצאה על ידי בית הדין הרבני האזורי, או על ידי בית דין מחוץ לארץ או רב קהילה שהוכרו ע"י הרבנות הראשית לישראל, בהתאם לסעיף 93 לנוהל זה.
56. מקום הוצאת תעודת יהדות ורווקות:
- א. הבאה להירשם לנישואין שלא במקום מגוריו/ה הקבוע, יביא בפני הרב רושם הנישואין עדים שיעידו על רווקותו, או ימציא לרושם הנישואין תעודת יהדות ורווקות או תעודת יהדות ופנוי/ה מאת הרב הרושם נישואין שבמקום מגוריו הקבוע, כפי הרשום בתעודת הזהות.
- ב. תאריך המצאת תעודת היהדות והרווקות / פנוי/ה יהיה לכל המוקדם שלשה חודשים לפני מועד הנישואין, ולכל המאוחר ארבעים וחמשה יום לפני הנישואין.
57. תעודת היהדות והרווקות מהווה גם אישור לעניין היהדות, ולכן לא ינפיק הרב רושם הנישואין תעודת יהדות ורווקות או פנוי/ה, בטרם בוצעו כל הבדיקות הדרושות כתנאי לכשרות הנישואין לרבות בירור היהדות. יש להדגיש, כי האחריות לבירור היהדות מוטלת על הרב רושם הנישואין שמנפיק את תעודת היהדות והרווקות/פנוי.
58. על המבקש/ת תעודת יהדות ורווקות:
- א. להגיש תעודת זהות מלאה ועדכנית, כולל הספח.

- ב. למסור את הפרטים האישיים הדרושים. על רושם הנישואין לחקור את הדברים כראוי, לגבות את הצהרת/ה של המבקש על נכונות כל הפרטים שמסר, ובנוסף להחתימו/ה על כך בטופס ההצהרה בתיק הרווקות.
- ג. להפנות אל רושם הנישואין שני עדים - זכר או נקבה, מעל גיל 18, שיעידו על זהות/ה, ועל נכונות הפרטים שבהצהרת/ה. יש לזהות את הפונים על ידי תעודת זהות או תעודה מזהה אחרת. החקירה תיעשה לכל אחד מהם בנפרד, זה שלא בפני זה, שלא בפני הזוג ולאחר שהוזהרו כחוק לומר את האמת.
- ד. להציג בפני רושם הנישואין במידת האפשר את "תעודת הנישואין" של ההורים, אם נישאו בארץ. לאחר שוידא שהמסמך שהוצג בפניו מקורי וכי לא נעשו בו כל שינויים, על רושם הנישואין לצלמו, לציין על גבי הצילום שהוא מתאים למקור (למעט אם הגיע למערכת הממוחשבת ממקור מוסמך), ולתיקו בתיק הנישואין.
- ה. אם הוצגה בפני רושם הנישואין כתובה מנישואין שנערכו בחו"ל, יש לבקש אישור על תוקפה של הכתובה, מהרבנות הראשית לישראל בהתאם לסעיף 93 לנוהל זה.
- ו. להביא שתי תמונות פספורט, כאשר יש להדביק תמונה אחת של המבקש/ת על גבי תעודת היהדות והרווקות שתומצא לידי המבקש, ותמונה שניה על גבי הטופס שמילא המבקש אשר יישמר בלשכת רישום הנישואין. ברבנויות שמשמשות במערכת ממוחשבת ניתן להסתפק תמונה הסרוקה במערכת.

הוצאת תעודת פנוי/ה

59. גרוש/ה או אלמן/ה, המבקשים לקבל תעודת פנוי/ה, יפעלו כדלהלן:

- א. גרוש או גרושה, וכן אלמן או אלמנה, יכולים להוכיח את מעמדם האישי בפני רושם הנישואין במקום בו נפתח תיק נישואין, או רשאים לקבל "תעודת יהדות ופנוי/ה" לצורך נישואיהם מהרבנות שבמקום מגוריהם בששת החדשים האחרונים, וכאמור לגבי תעודת יהדות ורווקות.
- ב. גרוש או גרושה המבקשים לקבל "תעודת פנוי/ה", ימציאו תעודת גירושין וכן "מעשה בית דין", מקוריים בלבד. רושם הנישואין יטביע על התעודה ועל מעשה בית הדין חותמת: "הונפקה תעודת פנוי/ה ביום...". תעודת הגירושין ומעשה בית דין המקוריים יוחזרו למבקשים עם מתן התעודה, כדי שיוכלו למוסרם לרבנות הרושמת את הנישואין (אם מקום רישום הנישואין שונה ממקום הוצאת תעודת הפנוי/ה). את צילום תעודת הגירושין ומעשה בית הדין יתייק רשם הנישואין בתיק הפנוי/ה.
- ג. אלמן או אלמנה המבקשים לקבל תעודת פנוי/ה, ימציאו תעודת פטירה רשמית של בן/ת הזוג המנוח/ה מאת משרד הפנים.
- ד. אישור מרופא, חברה קדישא, או מודעת אבל, אינם קבילים להוכחת אלמנות.

כללי: תיק רווק/ה פנוי/ה

60. השלמות כלליות לתעודת יהדות ורווקות או תעודת יהדות ופנוי/ה:

- א. על הרב רושם הנישואין לפתוח "תיק רווקות" או "תיק פנוי/ה", למספר את התיק, ולרכז בתוכו

את כל החומר והמסמכים השייכים למבקש/ת. זאת גם אם הרישום בפועל נעשה באופן ממוחשב.

ב. תעודת יהדות ורווקות או תעודת יהדות ופנויה חייבת להכיל את כל המידע בדבר יהדותו של המבקש, רווקותו, או היותו פנוי וכשר לנישואין – כאשר התעודה מופנית לרושם נישואין ברבנות מקומית בישראל, חובת העברת שאילתא למשרד לשירותי דת ובדיקת המידע המבוקש במסגרת השאילתא מול המשרד, מוטלת על הרב רושם הנישואין הפותח את תיק הנישואין, ובמקרה זה יציין הרב המנפיק את תעודת היהדות והרווקות או את תעודת היהדות והפנויה - שהתעודה לא נבדקה עדיין מול המשרד לענייני דת.

ג. כאשר תעודת היהדות והרווקות או הפנויה מיועדת לנישואין שיערכו בחוץ לארץ, אזי בנוסף לחובת בירור היהדות וכו' כנ"ל, מוטלת על הרב רושם הנישואין המנפיק את תעודת היהדות והרווקות/פנויה החובה לבדוק את הנתונים הנוגעים לעניין גם במשרד לשירותי דת, באמצעות העברת שאילתא, וכאשר אין כל עיכוב – יציין על התעודה שהיא נבדקה מול המשרד לשירותי דת.

ד. הרב המנפיק תעודת יהדות ורווקות או תעודת יהדות ופנויה, יודא כמיטב יכולתו כי התעודה מונפקת למטרת נישואין כדמו"י, כך שלא תהווה פתח לתקלה. לפי שיקול דעתו, הוא רשאי שלא להנפיק תעודת יהדות ורווקות או פנויה בטרם יוצג בפניו אישור על פתיחת תיק נישואין ברבנות מוכרת, בארץ או בחו"ל, או להפנותו לבית משפט לענייני משפחה המוסמך להנפיק תעודת רווקות/פנויה/פנויה.

ה. תוקפה של תעודת יהדות ורווקות או תעודת יהדות ופנויה, אינו אלא לשלשה חדשים, ויש לציין זאת על גבי התעודה.

ו. תוקפה של תעודת נישואין הוא ללא הגבלת זמן, אלא אם כן הובאה תעודת גירושין כדמו"י או גירושין אזרחיים בנישואין אזרחיים המעידה על סיום הנישואין.

ז. תוקפו של בירור יהדות הינו ללא הגבלת זמן.

61. לא היה רושם נישואין מכהן במקום מגורי אחד מבני הזוג לשם הנפקת תעודת יהדות ורווקות, ו/או יש קושי בהבאת העדים אל הרב רושם הנישואין במקום פתיחת תיק הנישואין, ימציא בן זוג הנוגע לעניין לרשם הנישואין אליו פנו להירשם לנישואין, אישור ממוסד מקומי ידוע ומוכר, כגון מועצה הדתית, או אישיות רבנית ידועה ומוכרת, שלפי מיטב ידיעתו/ם הוא רווק או פנוי. אישור זה לא ישמש ראיה חלוטה, ועל רושם הנישואין לערוך בנוסף בירור אודות מעמד האישי וכשרותם לנישואין של הנרשמים.

62. חיילים או חיילות בשרות חובה בצה"ל, עליהם להמציא תעודת יהדות ורווקות או תעודת יהדות ופנויה מהרב רושם נישואין במקום מגוריהם בעת גיוסם, או מהרב הצבאי במקום בו הוא/היא משרתים.

פרק ה'

כתובה / סידור חופה וקידושין

כתובה והעתק כתובה

63. רישום הנישואין מקנה לבני הזוג זכות לקבלת כתובה, והעתק כתובה, לפי הפרטים דלהלן:

- א. בני הזוג יקבלו כתובה והעתק כתובה לפני מועד הנישואין, זאת לאחר גמר הליך הרישום המקדים לקראת הנישואין, ולאחר שרושם הנישואין אישר את עריכת החופה והקידושין.
- ב. על הרבנות להנפיק לבני הזוג כתובה והעתק כתובה, כפי מנהג עדתו של החתן (ספרדי, אשכנזי, או תימני).
- ג. על בני הזוג להשתמש בכתובה שקיבלו מהרבנות. אם רצונם להשתמש בכתובה משלהם, או להביא כתובה בכתב אומנותי, עליהם לתאם זאת זמן סביר מראש עם רושם הנישואין, ולקבל ממנו אישור לכך.
- ד. כתובות שהוצאו לאור ע"י צה"ל או משטרת ישראל, יכולות לשמש בנישואי חיילים או שוטרים הנערכים ע"י רבני צה"ל או המשטרה בלבד.
- ה. רושם הנישואין ימלא את העתק הכתובה (תאריך, מקום, שמות, עיקר הכתובה), או יצרף מסמך בו רשומים הפרטים למילוי הכתובה בטרם מסירת הכתובה לבני הזוג, ועל עורך החופה והקידושין להקפיד למלא את הכתובה המקורית בהתאם להעתק הכתובה או למסמך כאמור.
- ו. סכום "תוספת הכתובה" המקסימאלי, לא יעלה על מיליון ש"ח, ולא יפחות משמונה עשר אלף ש"ח. רצוי שסכום תוספת הכתובה ייקבע בהסכמה על-ידי הצדדים כבר במשרדי הרבנות, ולא במעמד החופה.
- ז. כאמור עורך החופה ישתמש רק בכתובה שנמסרה לו מטעם רושם הנישואין או שאושרה לו לשימוש על ידו. אם נוצר צורך להחלפת הכתובה באחרת, יחזיר עורך החופה את הכתובה שנמסרה לו מהרבנות, עם הסבר על סיבת ההחלפה.
- ח. על עורך החופה להקפיד לכתחילה כי הכתובה והעתק הכתובה יהיו זהים בנוסח לחלוטין.
- ט. העתק הכתובה חייב להיות מסומן כראוי בתור "העתק". אין למלא שתי כתובות רגילות שוות ולהעביר אחת מהן לצורך העתק.
- י. במקרים בהן אושר השימוש בכתובה צבאית או משטרתית, על הרב הצבאי או המשטרתית להקפיד להשתמש גם ב"העתק הכתובה" של צה"ל או המשטרה, ואותו יש להחזיר אל הרבנות הרושמת. זאת כדי שהכתובה והעתק הכתובה יהיו תואמים.
- יא. הרב עורך החופה הינו האחראי להחזרת "העתק הכתובה", כשהוא ממולא כנדרש (שמות מלאים של עדי הקידושין, כולל מספר ת.ז. ופרטיהם), וכן חתום אישית על ידי הרב עורך החופה.
- יב. רושם הנישואין יבהיר לבני הזוג, שיש לדאוג שהעתק הכתובה יוחזר תוך שבוע ימים מיום החופה למשרדי הרבנות המקומית, וכי ללא החזרת העתק הכתובה לרבנות, לא ניתן יהיה להנפיק תעודת נישואין.

יג. במקרה שהעתק הכתובה אבד, יצלם רושם הנישואין את הכתובה המקורית, וישמור את הצילום בתיק הנישואין כ"העתק נאמן למקור", זאת בצירוף אישור הרב עורך החופה והקידושין כי אכן החופה והקידושין נערכו על ידו, בצירוף פרטי העדים כנדרש.

סידור חופה וקידושין

64. הוראות לסידור הקידושין :

- א. יש לסדר את הקידושין בצמוד לעריכת החופה, באותו מועד ובאותה שעה.
- ב. בשום פנים ואופן אין לסדר את הקידושין שלא במעמד החופה.
- ג. עורך החופה ישים לב להקפיד על כשרות העדים כהלכה.
- ד. אם עורך החופה סבור כי הוא עשוי להיתקל בקושי לאתר שני אנשים כשרים לעדות על פי ההלכה מקרב משתתפי החתונה, מן הראוי שיביא עמו אדם כשר לעדות, ויהיו הוא והאדם הנוסף עדים.

ה. יש להקפיד שאותם העדים יהיו הן על הכתובה והן על הקידושין. על גבי תעודת הנישואין חייבים לכתוב את שמות עדי הקידושין.

65. א. רשאי לסדר חופה וקידושין, רב שעומד באחת מן החלופות הבאות :

(1) מי שקיבל את אישור הוועדה לעורכי חופה וקידושין מטעם מועצת הרבנות הראשית לישראל. רב שאושר על ידי הוועדה יהיה רשאי לערוך חופה בכל אתר ואתר, ותוקף האישור שניתן לו לא יוגבל בזמן.

(2) מי שקיבל אישור חד פעמי מהרב רושם הנישואין, לבקשת בני הזוג. הרב רושם הנישואין רשאי, במקרים חריגים, להעניק אישור חד פעמי לסידור חופה וקידושין, לתיקים שנפתחו בעירו בלבד, לאחר שהשתכנע כי הרב המבוקש ראוי מבחינת אופיו ואורח חייו לערוך חופה וקידושין וכי הוא בקיא בהלכות הנוגעות לעריכת חופה וקידושין.

ב. על רושם הנישואין להתחשב ברצון בני הזוג בקביעת רב עורך חופה וקידושין, ולאפשר להם לבחור רב שהם מעוניינים בו, ובלבד שהוא מאושר לסידור חופה וקידושין כאמור.

66. הנהגת הרב עורך החופה והקידושין :

א. ראוי שהרב עורך החופה והקידושין ייזום פגישה מקדימה עם בני הזוג, כדי לשוחח עימם בהארת פנים ובנעימות על מהלך הטקס, ומשמעותו. כמו כן, יסכם עמם את העדים הכשרים למעמד, את הצניעות המתבקשת במעמד זה, את שעת החופה ואת שעת הגעתו, וכל כיוצ"ב.

ב. עורך החופה והקידושין יופיע לחופה בזמן שסוכם מראש, באופן ובלבוש מכובד ומתאים למעמדו כעורך חופה וקידושין.

ג. אין לשנות מאופן סידור החופה והקידושין בהתאם להלכה ולנוהג המקובל מדורי דורות.

מקום עריכת החופה וקידושין

67. אלו הפרטים בדבר מקום עריכת החופה וקידושין:

- א. הרבנות המקומית מוסמכת לקבוע הסדרים מחייבים לגבי מיקום עריכת החופה והקידושין, מבחינת אופי המקום וכדומה, באופן שיהיה הולם את המעמד.
- ב. הרבנות המקומית שבה נרשם הזוג לנישואין, אינה חייבת לשבץ רב לעריכת החופה והקידושין, אלא אם הנישואין נערכים בתחום פעילותה.
- ג. ביקשו בני הזוג לערוך את החופה והקידושין במקום שמחוץ לרשות המקומית בה נרשמו לנישואין, מחויבים הם לדאוג לרב שעומד בכללים האמורים בסעיף 65 לעיל, שיערוך להם את החופה והקידושין.
- ד. היה ובני הזוג נתקלו בבעיה באיתור רב עורך חופה וקידושין בחופה שעתידה להיערך מחוץ למקום פעילות הרבנות שרשמה את הנישואין, מן הראוי שרושם הנישואין יפנה אל הרבנות שבאזור עריכת הנישואין, כדי שתסייע ככל יכולתה לזוג למצוא רב לעריכת החופה והקידושין.

אחריות הרב עורך החופה וקידושין

68. אלה חובות הרב עורך החופה וקידושין:

- א. כל רב שהורשה לערוך חופה וקידושין, לרבות רבנים צבאיים ומשטרתיים, וכן רבנים שאינם מכהנים בתפקיד ציבורי – מהארץ או מחו"ל שאושר להם באופן קבוע או באופן חד פעמי לסדר חופה וקידושין, מחויבים לפעול אך ורק בהתאם להנחיות הרבנות הראשית לישראל והרבנות המקומית הרושמת לנישואין אשר בה נרשמו בני הזוג, בכל דבר וענין הקשור לסידור החופה והקידושין.
- ב. רב שהורשה לערוך חופה וקידושין, והביע את הסכמתו לעריכת חופה, עליו לחתום על טופס מיוחד שתכין המועצה הדתית, ולקבל עליו את האחריות לביצוע החופה והקידושין – לרבות תביעות כספיות אם יהיו בקשר לכך, להתחייב לערוך את החופה והקידושין כהלכה, וכן להחזיר את העתק הכתובה תוך שבוע ימים מיום החופה למשרדי הרב רושם הנישואין.
- ג. עורך החופה והקידושין אינו רשאי לערוך לבני זוג חופה אלא אם קיבל לידי אישור בכתב מלשכת רישום הנישואין לפיו אין מניעה לערוך לבני הזוג חופה וקידושין.
- ד. רב שאושר לו לערוך את החופה והקידושין, אין בידו אפשרות למנות רב אחר כממלא מקומו. במקרה של תקלה שבגללה נבצר מהרב לערוך חופה, עליו להודיע על כך בהקדם למחלקת הנישואין.

הוראות נוספות

69. הוראות נוספות בדבר סידור חופה וקידושין:

- א. אין לערוך חופה וקידושין במוצאי שבתות, או במוצאי ימים טובים.
- ב. אין לערוך סידור חו"ק בימי ששי של ימות החורף אלא עד השעה 12:00, ובימי ששי של ימות הקיץ עד השעה 13:00.

- ג. בני הזוג המתחתנים ימציאו לרבנות בה נפתח תיק הנישואין, העתק תעודת הכשר מהרבנות המקומית ברת תוקף למועד החתונה, של האולם, גן האירועים וכי שבו תיערך החתונה.
- ד. אין לערוך את טקס החופה והקידושין במקום שאינו מחזיק בתעודת הכשר.

פרק ו'

גביית אגרות והנפקת תעודות

70. פתיחת תיק רווקות, תיק פנויה, או תיק נישואין, טעונה תשלום אגרה:
- א. רושם הנישואין יפעל בהתאם להנחיות המשרד לשירותי דת המתעדכנות מעת לעת. על רושם נישואין הנישואין האחריות לבדוק ולהתעדכן בעניין זה.
 - ב. פתיחת תיק רווקות, תיק פנויה, או תיק נישואין, טעונה תשלום אגרה כדין. האגרה לא תיגבה ישירות על ידי רושם הנישואין אלא על ידי מי שמופקד על גביית הכספים מטעם מחלקת הנישואין.
 - ג. גובה האגרה, והקריטריונים למקבלי הנחות, נקבעים ע"י השר לשירותי דת באישור שר האוצר, ויש לפעול בהתאם להנחיות המשרד לשירותי דת המתפרסמות מעת לעת.
 - ד. אגרת הנישואין כוללת את פתיחת תיק רישום הנישואין, פרסום דבר הנישואין, הדרכת כלות, קבלת כתובה, הפניית רב לעריכת חופה וקידושין (בשטח שיפוטה של הרשות המקומית בלבד), והנפקת תעודות נישואין לשני בני הזוג.
 - ה. כשהחופה נערכת מחוץ לשטח השיפוט של הרשות המקומית שבה נרשמו בני הזוג, על ידי רב מטעם הרבנות המקומית, על בני הזוג לדאוג בעצמם להסדרת נסיעותיו של הרב עורך החופה והקידושין, הלוך וחזור.
 - ו. נפתח תיק לנישואין, ובסופו של דבר לא נישאו בני הזוג, תוחזר להם אגרת הנישואין, בניכוי אגרת פתיחת תיק לנישואין.
71. על פי סעיף 6 לחוק השמות, התשט"ז-1956, יש לבני הזוג זכות לקביעת שם המשפחה לאחר הנישואין. לפיכך, על רשם הנישואין לשאול את בני הזוג מהו שם המשפחה שיבקשו לרשום בתעודת הנישואין.
72. משהוחזר העתק הכתובה לרבנות חתום על ידי הרב עורך החופה והקידושין כנדרש, יונפקו תעודות הנישואין בחמשה עותקים: שני העותקים בהם מופיעות התמונות יימסרו לבני הזוג, ושלושת העותקים הנוספים ישמשו כדלהלן: עותק אחד ישמר בלשכת רישום הנישואין, ושני עותקים נוספים יועברו אל מחלקת הנישואין במשרד לשירותי דת, שתעביר אחד מהם למשרד הפנים עבור מרשם האוכלוסין.
73. מחלקת הנישואין תשתדל להנפיק את תעודת הנישואין בתוך שבועיים ממועד קבלת העתק הכתובה.
74. לא תונפק תעודת נישואין לבני זוג כאשר לא הוחזר העתק הכתובה. אם אבד העתק הכתובה וצולמה

הכתובה המקורית, ניתן להנפיק תעודת נישואין על סמך צילום זה כאמור לעיל.

75. על הרב הרושם הנישואין לחתום באופן אישי ידנית על תעודות הנישואין, סמכות זו לא ניתנת להעברה/האצלה לאחר. כמו כן, יש להטביע על כל העותקים את חותמת הרבנות המקומית.
76. התמונות שנמסרו ע"י הנרשמים לנישואין, יודבקו על שני העותקים הנמסרים להם. החותמת של הרבנות תוטבע על עותקים אלו באופן שחלקה יהיה על התמונה ורובה על המסמך.
77. העתקי התעודות המיועדות למחלקת נישואין במשרד לשירותי הדת, יישלחו ליעדם אחת לחודש.
78. לכל משלוח של תעודות נישואין למשרד לשירותי דת יש לצרף דין וחשבון המפרט את מספר הנישואין שנערכו באותו חודש, אף אם טרם הוכנו לכולם תעודות נישואין.
79. נפסלה תעודה מאיזו סיבה שהיא, יש לנהוג כדלהלן: כל חמשת ההעתקים יבוטלו על ידי העברת קו לאורכן, ייכתב עליהם באותיות גדולות "מבוטל", את ארבעת הטפסים הראשונים יש להעביר למחלקת הנישואין במשרד לענייני דת, וישאירו העתק אחד בצמוד להעתק הדו"ח החודשי המתאים, הנשאר ברבנות המקומית.
80. סיום הטיפול בתיק נישואין:

- א. עם סיום הטיפול בתיק, על רושם הנישואין לוודא שרשומים בתיק הנישואין אופן פרסום הנישואין ותכנו, תאריך עריכת הנישואין, ומספר תעודת הנישואין.
- ב. אסור לתקן תעודת נישואין לאחר שהונפקה, מחמת כל פרט שהוא שהשתנה בתעודת הזהות של מי מבני הזוג לאחר הנישואין, אלא אם כן נפלה טעות סופר בהדפסת תעודת הנישואין. גם במקרה זה לא תוצא תעודה חדשה, אלא יבוצע תיקון על גבי אותה תעודה ותוטבע חותמת לצד התיקון.

פרק ז'

נישואין אזרחיים

81. בני זוג שנישאו זה לזו בנישואין אזרחיים ומבקשים להירשם לנישואין כדמו"י:
- א. איש ואישה הבאים להירשם לנישואין כדמו"י, והינם נשואים עתה זה לזו בנישואין אזרחיים, ניתן לפתוח להם תיק נישואין רגיל ללא צורך להפנותם לבית הדין. הבירורים והמסמכים הנדרשים במסגרת בירור מעמדם האישי, יהיו בהתייחס למצב האישי קודם נישואין אלו.
- ב. איש ואישה הבאים להירשם לנישואין כדמו"י והינם נשואים כבר בנישואין אזרחיים זה לזה כנ"ל, והרישום בתעודת הזהות הוא "נשוי/ה", ניתן לרושם לנישואין כרגיל כאמור סעיף א'.
- ג. איש ואישה הבאים להירשם לנישואין כדמו"י והינם נשואים כבר בנישואין אזרחיים כנ"ל, על הרב רושם הנישואין לציין בתיק הנישואין במשבצת מצב משפחתי פנוי/ה את הכיתוב: "נשוי/ה בנישואין אזרחיים", וכן יש לציין זאת בשלשת העתקי תעודות הנישואין. ואולם בשתי התעודות

הנמסרות לידי בני הזוג אין לציין זאת.

ד. בתיק הנישואין יש לתייק גם עותק מתעודת הנישואין האזרחית, בנוסף לשאר המסמכים. מובהר כי תעודת הנישואין האזרחית אינה באה במקום "תעודת נישואין" רשמית כדמו"י מישראל לצורך הוכחת יהדות.

82. איש ואישה שנישאו בנישואין אזרחיים, ובית הדין האזורי קבע את מעמדם שהינם נשואים גם על פי ההלכה, ישמש פסק הדין כתעודת נישואין לכל דבר וענין, ויש להפנותם אל הנהלת בתי הדין הרבניים, לשם קבלת "פסיקתא" (אישור נישואין).

83. נישואין אזרחיים שנערכו עם בן זוג יהודי/ה אחר/ת:

א. באם אחד מהבאים להירשם נשוי עתה לבן זוג יהודי/ה אחר/ת, בנישואין אזרחיים, אין לקבלם לרישום נישואין עד לאחר המצאת המסמכים הרשמיים מחו"ל או מבית המשפט לענייני משפחה על התרת אותם נישואין. לאחר קבלת המסמכים האמורים, יש להפנותו/ה לבית הדין הרבני לצורך קבלת פסק דין המתיר להם להינשא עתה כדמו"י.

ב. בני זוג הבאים להירשם לנישואין ואחד מהם היה נשוי בעבר ליהודי/ה אחר/ת בנישואין אזרחיים, וכבר הותרו אותם הנישואין ובידו המסמכים הרשמיים על כך, אין לרושם לנישואין אלא יש להפנותם תחילה לבית הדין הרבני לצורך קבלת פסק דין המתיר להם להינשא זה לזה כדמו"י.

ג. פסק בית הדין הרבני שמותר להשיאם זה לזה, ירשום אותם הרב רושם הנישואין כמקובל. בתיק הנישואין ירשם שהיו נשואים בעבר בנישואין אזרחיים והותרו אותם נישואין. עותק מטופס התרת הנישואין האזרחיים וכן עותק מפסק הדין של בית הדין הרבני המתיר אותם לנישואין יישמר בתיק הנישואין.

84. נישואין אזרחיים עם בן זוג יהודי/ה שהותרו על ידי גט:

א. איש ואישה הבאים להירשם לנישואין, ואחד מהם היה נשוי בעבר לבן זוג יהודי אחר בנישואין אזרחיים, והותרו אותם הנישואין בגט פיטורין, אין לרושם לנישואין עד לאחר המצאת מסמכים רשמיים מחו"ל או מבית המשפט לענייני משפחה, על התרה אזרחית של אותם נישואין.

ב. לאחר המצאת המסמכים האמורים ניתן לרושם לנישואין ככל הליך רישום נישואין רגיל לגרוש או גרושה האמור לעיל. בתיק הנישואין ירשם שהיו נשואים בעבר בנישואין אזרחיים והותרו אותם נישואין בגט. יש לתייק בתיק הנישואין את תעודת הגירושין ומעשה בית דין המקוריים מבית הדין הרבני האזורי או מבית הדין בחו"ל המוכר מטעם הרבנות הראשית לענייני גיטין, וכן את העתק טופס התרת הנישואין האזרחיים.

85. נישואין אזרחיים שנערכו עם בן זוג שאינו יהודי:

א. כאשר אחד מבני הזוג הבא להירשם לנישואין נשוי בנישואין אזרחיים לאינו יהודי/ה, יש להפנות את המבקש/ת לבית המשפט לענייני משפחה לשם מתן פסק דין על התרת הנישואין הללו. אין לרושם את בן הזוג היהודי לנישואין כדמו"י, כל עוד לא הומצא פס"ד של התרת הנישואין הקודמים מבן הזוג הלא יהודי/ה.

ב. כאשר אחד מבני הזוג הבא להירשם לנישואין היה נשוי בעבר בנישואין אזרחיים לאינו יהודי/ה, וכבר הותרו אותם הנישואין ע"י הסמכות הרלוונטית בחו"ל או ביהמ"ש לענייני משפחה בארץ, ובידו המסמכים הרשמיים על כך, ונרשם כ"גרוש/ה" ע"י מרשם האוכלוסין במשרד הפנים, ניתן לרושמו לנישואין כדמו"י ככל הליך רישום נישואין רגיל. בתיק הנישואין ירשם שהיו נשוי/אה בעבר בנישואין אזרחיים והותרו אותם נישואין, יש לתיק בתיק הנישואין את טופס התרת הנישואין.

ג. יהודייה שהייתה נשואה אזרחית לאינו יהודי, ומביאה טופס אזרחי על התרת הנישואין מחו"ל או מהארץ כנ"ל, על רושם הנישואין לוודא כי אמנם הבעל הראשון היה אינו יהודי, באופן שהתרת הנישואין האמורה הספיקה לכך. בכל ספק, יש לשלוח לבית הדין הרבני לקבל היתר נישואין.

ד. יהודייה שהייתה נשואה אזרחית לאינו יהודי, והתגרשה אזרחית כנ"ל, אסורה להינשא לכהן, וצריכה ג' חדשי הבחנה מעת שנפרדה ממנו.

פרק ח'

שונות

תיק נישואין / תעודת נישואין / אישור נישואין

86. נרשם זוג לנישואין, והנישואין לא נערכו תוך שלשה חודשים מיום ההרשמה, פג תוקפן של העדויות בתיק הנישואין. רושם הנישואין לפי שיקול דעתו יכול להאריך את תוקף העדות לתקופה של שלשה חודשים נוספים.

87. תעודות נישואין, אישורי נישואין, העתקי כתובות, ומסמכים שונים :

א. הנפקת תעודת נישואין לבני זוג תיעשה בהקדם האפשרי אחרי הנישואין, לאחר שימציאו את העתק הכתובה כשהיא חתומה על ידי הרב שערך את החופה והקידושין.

ב. אם העתק הכתובה הוחזר לאחר שעברו שלשה חדשים מעת הנישואין, על הרב רושם הנישואין לבדוק את סיבת העיכוב, בטרם ינפיק תעודת נישואין.

ג. אם אבדה לאחד מבני הזוג תעודת הנישואין, ניתן להנפיק 'העתק' על גבי טפסים מיוחדים שהונפקו על ידי מחלקת הנישואין שבמשרד לשירותי דת. כמו כן, ניתן להנפיק צילום מעותק התעודה המקורית המצוי בתיק, עם הטבעת חותמת "העתק נאמן למקור".

ד. ניתן להנפיק העתק או צילום מתעודת נישואין, רק על פי בקשת בני הזוג או אחד מהם ו/או בא כוחו. במקרה של פטירה, ניתן להנפיק העתק מתעודת הנישואין ליורשים – לצורך נישואין ו/או אחר, בכפוף להוכחת קירבה, ו/או צו ירושה.

ה. תעודת נישואין היא התעודה הרשמית והבלעדית לנישואין, והיא מיועדת רק עבור נישואין שנערכו בישראל. אין להנפיק "תעודת נישואין" עבור נישואין שנערכו בחוץ לארץ, במקרה זה יש להפנות את הזוג לבית הדין הרבני האזורי לקבלת פסק דין על אישור הנישואין. אף האמור לעיל, בני זוג אזרחי ישראל שנרשמו מראש לנישואין בישראל, המבקשים כי טקס הנישואין

יערך בחו"ל, הרב רושם הנישואין יהיה רשאי להנפיק עבורם תעודת נישואין גם אם טקס הנישואין נערך בחו"ל, ובלבד שהרב הרושם נישואין יהיה אחראי לכל ההליך הדרוש לרישום הנישואין על פי נהלי הרבנות הראשית, לרבות בירור מעמדם האישי של בני הזוג במקרה זה, העברת שאילתא למשרד לשירותי דת וכו'. באחריות הרב רושם נישואין הנישואין לוודא מראש שעורך החופה בחו"ל יהיה רב המוכר מטעם הרבנות הראשית לישראל לעריכת חופות, לפי סעיף 65 לנוהל זה. מקום עריכת החופה ירשם בתעודת הנישואין. הרב עורך החופה והקידושין יידרש למלא טופס מיוחד שיועבר לו באמצעות בני הזוג על ידי רושם הנישואין. מילוי הטופס וחתימה עליו כנדרש על ידי הרב עורך החופה והקידושין, הם תנאי להנפקת תעודת הנישואין.

ו. בני זוג שנישאו כדמו"י בארץ באופן פרטי, שלא ע"י לשכת רישום נישואין מוסמכת, או שנישאו בחוץ לארץ, אין בסמכותו של רושם הנישואין להנפיק להם אישור נישואין או תעודת נישואין, אלא יפנה אותם לבית הדין הרבני האזורי שיקבל החלטה בעניינם.

ז. בני זוג שנישאו כדמו"י בארץ שלא ע"י לשכת רישום נישואין מוסמכת, או בחוץ לארץ, ובית הדין הרבני אישר את נישואיהם בפסק דין, לא יוכלו לקבל תעודת נישואין רגילה מהרבנות בארץ. אם רצונם לקבל תעודת נישואין רשמית המוכרת בקונסוליות ובסגרירות העולם, יש להפנותם אל הנהלת בתי הדין הרבניים, לשם הוצאת "תעודה על ידי אישור נישואין - פסיקתא". תעודה זו לא תיחתם על ידי הדיינים, אלא על ידי מנהל בתי הדין הרבניים, כשהיא מסתמכת על פסק הדין. התעודה תונפק בשני עותקים, עם תמונות המבקשים.

ח. על כל לשכות רישום הנישואין בישראל לעבוד בטפסים אחידים, לתעודות יהדות ורווקות/פנויה/נישואין, טופסי הצהרת אבהות, טופסי הפניה לבית דין וכיוצ"ב, כפי שהם מפורסמים על ידי המשרד לשירותי דת.

מידע לציבור

88. מתן מידע לזוגות הבאים להירשם יהא כדלהלן:

- א. הרבנות המקומית תפרסם את התנאים הנדרשים לצורך הוצאת "תעודת יהדות ופנויה/ה", או לצורך "פתיחת תיק נישואין".
- ב. הרבנות המקומית תפרסם את רשימת הימים בהם לא נוהגים לערוך נישואין, כדוגמת תקופת ספירת העומר ובין המצרים.

הסכם ממון

89. העורכים לפני נישואיהם "הסכם ממון", כמשמעותו בחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, להסדרת חלוקת נכסיהם, יש להקפיד אצלם כדלהלן:

- א. איש ואישה הבאים להירשם לנישואין, ונערך ביניהם "הסכם ממון", יצרף רשם הנישואין עותק ממנו לתיק הנישואין, ובנוסף יידע את עורך החופה והקידושין שיש הסכם ממון בין בני הזוג, כדי שיעשה קנין סודר עם החתן ועם והכלה בין הקידושין לנישואין על ההסכם הנ"ל, כפי ההלכה.
- ב. רושם הנישואין לא יאשר הסכם שיש בו פגמים הלכתיים – אלא יתקנו בהתאם להלכה, בהסכמת בני הזוג, או יפנה את בני הזוג אל בית הדין הרבני.

- ג. ע"פ החוק האזרחי (חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, פרק א סעיף 2), הסכם ממון טעון אישור בית הדין הדתי שלו סמכות השיפוט בענייני הנישואין והגירושין של בני הזוג, או אישור בית המשפט לענייני משפחה. כמו כן, הסכם ממון שנכרת לפני הנישואין או בשעת עריכתם, יכול אימות רושם הנישואין לבוא במקום אישור בית הדין או בית המשפט.
- ד. הרב רושם הנישואין יאמת את הסכם הממון, או תיקון להסכם ממון שכבר נעשה, אך רק כשהללו מוגשים לפניו בכתב.
- ה. אימות הסכם ממון של הרב רושם הנישואין יהיה בנוסח דלהלן: "הצדדים הופיעו בפני, לאחר שחתמו בפני העדים הנ"ל. ולאחר שנוכחתי כי הצדדים עושים את ההסכם בהסכמה חופשית ובהבינם את משמעותו ואת תוצאותיו, ולאחר שאימתו בפני את חתימותיהם, ע"פ סמכותי החוקית לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, פרק ראשון סעיף 2(ג), הריני מאשר את ההסכם הנ"ל". לאחר נוסח זה יוסיף את חתימתו.
- ו. אין לאשר "הסכם ממון" לאחר הנישואין. הביאו בני הזוג הסכם ממון שנערך לאחר נישואיהם, יש להפנותם אל בית הדין הרבני האזורי או ביהמ"ש לענייני משפחה.

"העמדת חופה"

90. זוג שכבר נישא בעבר, ומפני ספיקות הלכתיים פסק בית הדין הרבני שיש לערוך להם שוב חופה (וקידושין), יש לערוך להם "העמדת חופה", כדלהלן:
- א. מעמידים את בני הזוג תחת חופה נפרדת, ליד זוג אחר הנישאים באותה שעה, והמסדר קידושין בחופה הסמוכה מברך ומוציא את שני הזוגות בברכות הקידושין והנישואין. בהתאם להוראות בית הדין, תהיה גם טבעת נוספת, או כתובה חוזרת.
- ב. במקרה של "העמדת חופה", יש לפתוח תיק נישואין, ולציין על גבי התיק: "העמדת חופה". הזוג יקבל "כתובה" ו"תעודת נישואין" מרושם הנישואין, או לחלופין, אישור על הנישואין מבית הדין הרבני האזורי לאחר שיציגו את ה"כתובה" עם אישור על העמדת החופה כאמור ("פסיקתא").
- ג. במקרים של "העמדת חופה", ככל שבחר הזוג לפנות לבית הדין הרבני בכדי לקבל אישור נישואין לאחר "העמדת חופה", על לשכת רישום הנישואין לשמור העתק מאישור הנישואין שניתן על ידי בית הדין, בתיק הנישואין של בני הזוג. אפשר להנפיק להם תעודת נישואין באם בני הזוג מבקשים זאת.

רישום אסירים/ות

91. אסירים שאינם בסבב חופשות המבקשים להינשא כדמו"י, יפעלו כדלהלן:
- א. הטיפול בהליך של פתיחת תיק נישואין לאסירים יהיה בתיאום עם רבני שירות בתי הסוהר שמונו לכך על ידי הדרג הממונה עליהם.
- ב. רבני השב"ס המוסמכים יודאו את פרטי האסיר הנדרשים, וימלאו את הפרטים בהתאם לטפסים שיקבלו מהרבנות המקומית בה נפתח תיק הנישואין. רושם הנישואין יפתח תיק נישואין בהתאם לפרטי האסיר שנמסרו על ידי רב השב"ס, וייתיק את הטפסים ואת הצהרת האסיר כפי שהוגשו לו על ידי רב השב"ס, מבלי לחייב להביא את האסיר/ה להופיע בפניו.

- ג. השלמת המסמכים ושאר תהליך פתיחת ואישור התיק ותשלום האגרה, יטופלו ברבנות המקומית לאחר פתיחת התיק, על ידי בן/ת הזוג או על ידי בני משפחה.
- ד. אם נוצר צורך בבירורים נוספים, ייעשה הדבר על ידי רב השב"ס, לפי הנחיותיו של רשם הנישואין.

הדרכת כלות

92. א. כלות הבאות להירשם לנישואין יקבלו הדרכה בסיסית בעניינים הנוגעים לעריכת הנישואין כהלכתם. ההדרכה היא חלק מהליך הרישום שבעדו שולמה אגרת רישום הנישואין, ואינה טעונה תשלום נוסף.
- ב. רושם הנישואין יפנה את הכלה לקבלת הדרכה בסיסית, וקביעת תאריך הנישואין. הכלה רשאית לבחור כל מדריכה שתראה לנכון מבין המדריכות המוכרות מטעם הרבנות הראשית לישראל או הרבנות המקומית.
- ג. בסיום ההדרכה תמציא המדריכה לכלה אישור על מועד קביעת הנישואין.
- ד. גם כלה הנמצאת בהריון, או כלה בנישואין שניים וכיו"ב תופנה למדריכת כלות לשם קביעת תאריך נישואין.

פרק ט'

אישור מסמכים מחו"ל

93. א. הומצאו בפני רושם נישואין תעודה או מסמך לעניין גירושין שנערכו בפני בית דין בחו"ל, רושם הנישואין אינו רשאי להכיר בתעודה או מסמך זה לעניין הליך רישום הנישואין שבפניו, אלא אם בית הדין שערך את הגט מוכר מטעם הרבנות הראשית לישראל לעריכת גיטין.
- ב. הומצאו בפני רושם נישואין תעודה או מסמך לעניין גיור שנערך בפני בית דין בחו"ל, רושם הנישואין אינו רשאי להכיר בתעודה או מסמך זה לעניין הליך רישום הנישואין שבפניו, אלא אם בית הדין שערך את הגיור מוכר מטעם הרבנות הראשית לישראל לעריכת גיורים.
- ג. רשימות בתי הדין המוכרים לעניין גיטין ובתי הדין המוכרים לעניין גיורים מטעם הרבנות הראשית, מפורסמות באתר האינטרנט של הרבנות הראשית. על רושם הנישואין לוודא שהוא עושה שימוש ברשימה המתאימה לפי העניין (גיטין או גיור) והעדכנית כפי שפורסמה מטעם הרבנות הראשית.
- ד. מבלי לגרוע מן האמור בסעיפים א-ג לעיל, רושם נישואין לא יאשר מסמך או תעודה מחו"ל לעניין גיטין או גיור, בטרם וידא מול בית הדין בחו"ל או מול מחלקת אישות וגירות ברבנות הראשית כי המסמך או התעודה אותנטיים.
- ה. בכפוף לאמור בסעיפים א-ד, יובהר, כי אין צורך לפנות באופן פרטני למחלקת אישות וגירות או לבית דין רבני אזורי לשם קבלת אישור לתעודה או מסמך לעניין גיור או גיטין מטעם בית דין בחו"ל הכלול ברשימות בתי הדין המוכרים מטעם הרבנות הראשית.

ז. הומצאו בפני רושם הנישואין תעודה או מסמך אחר (שאינו לעניין גיטין או גיור) מחו"ל לרבות לעניין אישור יהדות או נישואין, חליצה וכיוצ"ב עליו להעבירם לאישור מחלקת אישות וגירות ברבנות הראשית או לבית דין רבני אזורי. אם כבר התקבל אצל רושם הנישואין בעבר, אישור מטעם מחלקת אישות וגירות ברבנות הראשית או מבית דין רבני אזורי לתעודה או מסמך שנחתמו בידי אותו גורם (בית דין או רב בחו"ל) שהנפיק את התעודה או המסמך שבפניו, אין צורך להעבירם שוב לאישור, ובלבד שהתעודה או המסמך מתייחסים לאותו נושא (אישור יהדות, נישואין וכיוצ"ב) שאליה התייחסו התעודה או המסמך שאושרו בעבר (לדוגמא: אם המסמך שאושר בעבר דן באישור יהדות, אין בכך כדי להוות הכרה במסמך שהגיע מאותו גורם לחליצה וכיוצ"ב, ויש להעביר את המסמך לאישור הרבנות הראשית או לבית דין רבני אזורי).

פרק י'

אחריות ואמצעים משמעתיים

94. על הרב רושם הנישואין יחולו הוראות אלה:

- א. הרב רושם הנישואין אחראי אישית לרישום הנישואין במקום בו הוא מכהן, ולעריכתם כדת משה וישראל.
- ב. על הרב רושם הנישואין לפעול לפי כל הנהלים וההוראות לרישום הנישואין של הרבנות הראשית לישראל.
- ג. הפרת הוראות אלו, כולן או מקצתן, על ידו או על ידי מי שפעל מטעמו, עלולה לגרום לביטול מינויו כרב רושם נישואין, על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל.

95. על עורך החופה והקידושין יחולו הוראות אלה:

- א. עורך החופה והקידושין חייב לנהוג בהתאם להלכה המסורה מדור דור, ובהתאם להוראות נוהל אלו, בין שהוא רב עובד הרבנות המקומית, ובין שהוא רב חיצוני שאושר והוסכם ע"י הרבנות. חריגה מהוראות אלו עלולה לגרום לשלילת אישורו כעורך חו"ק.
- ב. עורך החופה והקידושין חייב לנהוג בהתאם לכללים האתיים המקובלים.
- ג. משהסכימו בני זוג והרבנות המקומית על עורך חופה וקידושין שאינו מטעם הרבנות המקומית, ונתקבלה לכך הסכמתו בכתב, עוברת האחריות המעשית לסידור החופה והקידושין וההגעה לטקס החופה והקידושין במועד – אל הרב עורך החופה, והמועצה הדתית והרבנות אינה אחראית עוד לכך.

96. הצהרה כוזבת של הנרשמים לנישואין, או של הבאים להעיד עליהם:

- א. לפני החתמת בני הזוג על הצהרה בדבר פרטיהם הדרושים לצורך רישום הנישואין, וכן לפני שמיעת העדים או המכרים שהוזמנו לאימות הפרטים האישיים, על רושם הנישואין להזהירם כי מתן פרטים כוזבים הינו עבירה על החוק.
- ב. אם מצא רושם הנישואין, או רב מטעמו, כי בהצהרה שהוגשה בפניו או במתן העדות שהייתה בפניו נמסרו פרטים כוזבים, עליו לעצור את תהליך הרישום, ולהעביר את העניין אל היועץ

פרק י"א

השגות, הבהרות והשלמות

97. אסור לרב רושם הנישואין, לתקן, להוסיף, או לשנות פרטים בתעודת הזהות או בכל תעודה אחרת שהביאו עמם הנרשמים לנישואין. כמו כן, הרישום בתעודת הנישואין יהיה בדיוק כפי הנרשם במרשם האוכלוסין ללא שינוי, תוספת וכדו'.
98. הרב רושם הנישואין אחראי לפנקסי תעודות הנישואין שברשותו, ואסור לו למסרם, כולם או חלקם, לאדם כלשהו, או לרבנות אחרת, ללא הוראה מתאימה מהמשרד לשירותי דת.
99. ביקש אחד מבני הזוג להשיג על החלטת הרב רושם הנישואין שבפניו ביקש להירשם, יכול הוא לפנות אל ועדת הנישואין שמטעם מועצת הרבנות הראשית לישראל, לבחינת עניינו.
100. א. לא תמנה מועצת הרבנות הראשית רב רושם נישואין אלא אם כן קיבל מהמועצה כשירות לכהן כרב רושם נישואין. לשם קבלת הכשירות, על הרב לעמוד בבחינה ייעודית הנדרשת לצורך העניין, או לחלופין, שעבר בהצלחה בחינה לדיינות בנושא "אבן העזר" מטעם הרבנות הראשית.
- ב. רב שמונה כרושם נישואין ברשות מקומית מסוימת ועבר לכהן כרב מקומי ברשות מקומית אחרת, או שמועצת הרבנות הראשית מבקשת למנותו כרושם נישואין בתחום רשות מקומית נוספת, לא יידרש לעבור בחינה נוספת כתנאי למינויו כרושם נישואין.
- ג. מי שעמד בהצלחה במבחני הרבנות הראשית לישראל בנושא 'אבן העזר' הנערך במסגרת בחינות לדיינות, יהיה פטור מלעבור בחינה בנושא רישום נישואין עובר למינויו כרושם נישואין.
101. בכל ענין שלא ניתנה לגביו הנחייה מפורשת במסגרת נהלים והוראות אלו, ובכל נושא הטעון בירור, השלמה או הבהרה, יש לפנות אל ועדת הנישואין שמטעם מועצת הרבנות הראשית לישראל.